ptimus ait. Ego iſta aſſidue meditoꝛ ⁊ ſine
intermiſſione colloquoꝛ mihi fidem. ſpē et
caritatem vt ſpe gdeꝫ gaudeā. dilectione
vero neminē aliqñ contriſtē ⁊ fide coꝛꝛo/
boꝛē. Octauꝰ ait. Ego volentē diabolꝫ
expectoꝛ: querētē quē deuoꝛet. et vbicūqꝫ
ierit expecto illū interioꝛibus oclis meis
⁊ dominum deum aduerſus illū īterpello
vt ſine effectu maneat ⁊ ī nullo ꝑualeat.
maxime ī timētibꝰ deū. Nonꝰ ait. Ego qͦt
tidie eccleſiaꝫ ītellectualiū ꝟtutum expe
cto dñm glorie. ī medio earū video. ſuper
oēs ſplēdētē. Qñ aūt abſcedā ab eo aſcen
do ī celū expectās admirandas pulchꝛitu
tudies angeloꝛuꝫ ⁊ qͦs emittūt hymnos in
ceſſabiliter deoꝛ dulces eoꝝ cātilenas: di
ſeroꝛqꝫ ſonis ac vocibꝰ ⁊ ſuauitate. vt libe
at remiſci qđ ſcriptū ē. Celi enarrāt gloꝛiā
dei. ⁊ opa manuū eiꝰ āñūciat firmamtū. et
oīa q̄ ſuper terram ſūt. vt ſicut cinerem ⁊
ſtercoꝛa opinoꝛ. ¶ Decimus ait. Ego āge/
lum meū aſſiſtētē mihi iuxta me expecto.
⁊ cuſtodio me metipm. qđ ſcriptū ē remi/
niſcens: ꝓuidebā dñm in cōſpectu meo ſē
per. qm̄ a dextris ē mihi ne cōmouear. Ti
meo igit eū vt cuſtodiētē vias meas. et qͦt
tidie aſcēdenteꝫ ad deū ⁊ inſinuātē actus
meos ⁊ ꝟba. Vndecimus ait. Ego pſonaꝫ
imponens ꝟtutibus veluti ſī abſtinentie.
caſtitati. benignitati. dilectioni in meipſuꝫ
ſteti. ⁊ circundans mihi illas: ⁊ vbicūqꝫ ie
ro dico mihipſi vbi ſunt ſequaces tue. Ne
puſillanimis ſis. ne deficies: habens iuxta
te ea ſemper. Quecūqꝫ libent loquere de
ꝟtute vt poſt moꝛtem teſtificentur de te
coꝛam deo: quia inuenerunt requiem ī te.
¶ Duodecimꝰ ait. Vos quidem pr̄es cele
ſtem habentes cōuerſationē celeſtē ⁊ ſa/
pientiam poſſideris. Nihil mirum. Eleua/
tos vos operibꝰ video: ⁊ ſuperioꝛa ſectan
tes. Quid dicam: Virtute enim etiā trāſ/
poſiti eſtis terrā: voſmetipſos ex toto ali/
enantes ab ea. Quid dicam: Vos terre/
nos angelos ⁊ celeſtes homines dicens: ñ
peccauerim. Ego vero me his idignuꝫ iu
dicans peccata mea vbicunqꝫ iero pꝛece/
dunt me ſemper: ad dexteram et ſiniſtraꝫ
in infernum vero adiudicaui meipſum di
cens. Eſto cum his quibus dignus es: iſtis
poſt modicum annumeraberis. video igit
ibi pares gemitus et inceſſabiles lachꝛi/
mas: que a nullo referri queunt. Aſpicio
quoſdam ſtridentes dentibus et ſalientes
toto coꝛpoꝛe: et trementes a capite vſqꝫ
ad pedes. Et iactans me ſuper terram. ⁊
amplectēs cinerē depꝛecoꝛ: deū nūq̄ꝫ ca/
ſuum me illoꝝ experimenta accipere. Vi
deo et mare ignis bulientis immēſibile: ⁊
circūflētes et mugientes vt putēt aliq vſ
qꝫ ad celos attigere. Fluctꝰ ignis et ī tre
mēdo illo mari inumerabiles homīes de
iectos ab agreſtibus: et vna voce omnes
illos clamates et vlulantes ſimul: quales
nemo ſuper terram vlulatꝰ et voces audi
erat: et ſicut arētia omnis virgulti crema
re miſericoꝛdia autē dei auertente ſe ab il
lis pꝛopter iniuſticias eoꝝ. Et tūc lamēto
genus hominū quomodo audeo loqui: vt
cuilibet attendere tantis mundo repoſitis
malis. Et in his teneo mentem meam lu
ctum meditās quod ait dominus. indignū
me celo et terra iudicans reputāſqꝫ quod
ſcriptum eſt: facte ſunt mihi lachꝛime mee
panes die ac nocte. Hec ſapientium et ſpi
ritualium reſponſa patrum. Et veniat ⁊ ī
nos digna memoꝛia vt narrationem con
uerſationis opere oſtendere poſſimus vt
facti inuituperabiles et perfecti et irrepꝛe
henſibiles: placeamꝰ ſaluatoꝛi noſtro. Cui
eſt honoꝛ et gloꝛia in ſecula ſeculoꝝ Amē

¶ Finit quarta pꝛīcipalis pars huiꝰ opis:

¶ Sequitur opuſculum pꝛo concluſione
annexum de virtutum laude et effectu ī/
titulatum ¶ Incipiunt capitula ſubſeq̄n
tis opuſculi.

¶ Ammonitio de laude caritatis. ⁊ q̄uo
cunctis virtutibus ꝓferātur: ca. j.
De humilitatis et caritatis ꝯnexiōe. ca. ij.
De obediētie bono eiuſqꝫ laudibꝰ. ca. iij.
De ꝟtute cōtinētie āmonitio: ⁊ ꝙ ꝯtinētia
ñ ī vna: ſꝫ ī mltis neceſſaria ſit rebꝰ. ca. iiij.
Cōtinētia etiā ī viſu neceſſaria eſt. ca. v.
Đ ꝯtinētia locutōis āmōitio ſalutaris. c. vi.
De viliū veſtimētoꝝ appetitu. ca. vii.

De eo ꝙ illa que ſupradicta ſūt.cū diſcretiōis virtute debeāt perfici: ca.viij:
De compunctiōis bono q̄ maxime ex mortificatiōe naſcitur. ca.ix.
Qualis debeat eē ipſa cōpūctio. ca.x.
De mō orādi. Et quid ſignificet ꝙ dñs oraturus in montem aſcēdit ca.xi.
De pugna viciorꝝ aduerſus virtutes.
Et ſpecificato conſilio qualiter vicia inſidieq̄ȝ hoſtis antiqui vitentur. ca.xij.
Exhortatio de ſtudio legendi. ca.xiij.
Ammonitio neceſſaria d̄ aduerſis tolerādis paciēt: infirmitateqȝ amāda. ca.xiiij.
De vēia peccatorū ſpanda q̄uis ſint innumerabilia: Pēitētia qȝ theodoſij īperatoris ꝓ cauſa exēpli ſubiſert.ca. xv.
De lectione. ca.xvj
De pace. ca:xvij.
Epl̄a bti Macharij ad mōachos.ca.xviij

Ammonitio de laude caritatis. Ca.i.

Que nō immemor petitiōis: hāc āmōitionē ꝓ aīe tue ꝑfectu o ꝼr cariſſime: tibi vt rogaſti ꝑbē ſtudui: noui.n. ardorē aī tui erga ſcripturas diuīas: noui tibi īeē ſtudiū legēdi: ⁊ īplēdi qđ legis. Memor igiť ſū lachrimarū tuarꝝ. ⁊ oīs ſtudij tui qđ ītē ſepe ꝑſpexi. dū tecū d̄ aīe tue ꝯmociarer ꝑfectu: ⁊ idcirco me non piguit: ħ qđ mihi tua ſuggerere voluit caritas adīplere: q̄ten⁹ ⁊ tu ex hac ipā āmōitōe ī dñi ḡdatiȝ amore ꝑficiaſ: ⁊ ego tue mercedis effici merear ꝑticeps. Scio vere ñ mediocriť eē beatū. q ſe ſolūmō domino adiuuāte ſaluat. ſȝ noui mľto beatiorem fore: q ſecū alios ad celeſte regnū. trahere feſtiat. Qua ꝑpter hortor tuā eximiaȝ dilectionē vt hāc āmōitionē ſbide legaſ ⁊ memorie cōmendes atqȝ ope ꝯpleaſ: vt alijs bonū exēplū mōſtrando: ⁊ te ⁊ alios ſalues vt d̄ tuo aliorūqȝ ꝑfectu felicē remūerationē ab īmōtali ſpōſo recipe merearis. Mēte ſolerti tractaˀne ħ agas vñ celeſti tuo ſponſo diſpliceas: q2 ipē tibi ſi bñ vt cepiſti ꝑſeueraueris: ī auditā leticiā īuiſū gaudiū cū cetis ꝯdōabit ſcīꝫ paulo affirmāte q ait. Qđ ocľs ñ vidit nec auriſ audiuit. nec ī cor hoīs aſcēdit. q̄ ꝑparauit deus diligētib⁹ ſe. Feſtia igiť ad illud gaudiū: ad illā leticiā: ī q̄ mľti ſcōꝝ regeſcūt. Cōſidera d̄o dilecte. q̄nta ſit felicitas. dei vultū ſine d̄fectu cernere. ſcōꝝ āgeloꝝ chorisītereē cū ſcōꝝ hoīum mľtitudīe ſine fine gaudere: ⁊ ad hec greſſibus ꝟtutū q̄ttidie appropīquare ſtuđ. vt ad ea q̄ ꝯmemoraui recto tramite ꝑgas: citiuſqȝ ꝑueīre q̄as hāc tue btītudini ī āmōitōeȝ ſcripſi: ꝑ quā ñ d̄ vna ſolūmō ꝟtute: ſȝ d̄ mľtis te cupio ꝯmōere ꝟtutib⁹. Quē ꝯmonē iō ſingulari numero amōitiōeȝ voco. q2 q̄uiſ mľte ſint ꝟtutes ⁊ īnumerabilia hortamīta: ad vnā tñ ꝑtinēt viā ad vnū iter ⁊ ad vnā felicitatē ꝑducūt hoīeȝ. Cū igiť de ꝑlib⁹ ꝟtutib⁹ te āmonere: ꝯſiderē. ꝑmū cum paulo apľo hortor: vt caritatis ꝟtutem añ oīa habere ſtudeas. q2 ſicut pāis oībus cibis ē melior: ita caritas oēs añcellit ꝟtutes. Et ſicut ſine pāe mēſa efficiť inops: ita ſine caritate nulla ꝑficit ꝟtus. Sine caritate.n. nec lachrime. nec vigilie. nec nuditaſ. nec caſtitaſ nec elemoſine: nec martiriū hoīeȝ ſaluare pōt. hāc dñs ac redēptor nř ſpālïter nobis ꝯmēdauit. Hec īquit mādo vobis. vt vos īuicē diligatis. Et iterꝝ. In hoc cognoſcēt oēs q2 mei eſtiſ diſcipľi: ſi dilectiōeȝ habueritis ad īuicē. Hanc ioħes apoſtolus laudat: dicēs. Qui māet ī caritate: ī deo māet ⁊ de⁹ in eo: Hāc ꝑdicator egregius cūctis ꝟtutib⁹ ꝑferēs dicit. Si diſtribuero in cibos pauꝑuȝ oēs facultates meas. ⁊ ſi tradidero corpus meū ita vt ardeā: caritatē aūt ñ habuero. nihil mihi ꝑdē. Deinde ſubiūgit. Patiēs ē caritas. benigna ē. Patiens ē ad tolerāda aduerſa: benigna eſt ad bona preſtāda. Stude ergo fideliſſime fr̄ oīa patiēter tolerare aduerſa ipos q̄ȝ q̊s toleras cura: diligere.

De caritatis. et humilitatis connexione. Ca.ij.

Certiſſime tibi ꝯuenit credere ꝙ nunq̄ȝ caritas ſine humilitate ⁊ obedientia regnet ī homine. Si veram habueris caritatem. mox eris humilis ⁊ obediens. Humilitas nāqȝ exi-

mia virtus ē. Hec de terrenis hoīb⁹ fecit
celeſtes. Per hāc diabolus ſuperat̄. ꝑ hāc
ei⁹ laquei vitātur: ſicut beatus antoni⁹ di
cit abbati paſtoꝛi. Vidi oēs inimici laq̄os
tēſos in via ⁊ ingemiſcens dixi. Quiſpu/
tas tranſiet iſtos laqueos? Et audiui vo
cem dicētē: humilitas. hoc vero beat⁹ an
tonius: vt puto: nō ꝓ ſe tm̄ vidit ⁊ audiuit?
: ſed ⁊ pro nobis qui peccatoꝛes. ⁊ inſipien
tes ſum⁹. ⁊ longe ab illi⁹ meritis diſtamuſ
vt nos hec legētes ⁊ opere cōplentes dia
boli laqueos poſſimus vitare: qui ſēper in
quirit quomodo nos decipiat. ¶ Igitur ꝙ̄
magna ſit hūilitatis virtus Martini etiā
monachi vita inſinuat: quē dicūt etiā in iu
uentute valde fuiſſe. manſuetū. humilē ac
ſapientē: ⁊ pro eius virtutib⁹ tm̄ dicūt deo
fuiſſe amabilē: vt dū ad dominicū coꝛp⁹
accederet. angelus ei ſacramenta pꝛebe/
ret. Penſare vero debem⁹ ex hoc miracu
lo ꝙ̄ magnum donū ſit hūilitas: per quod
donū tā amabilis ⁊ tā acceptabilis deo ad/
huc homo mortal' efficit̄. Abbas etiā Da/
niel miraculū narrat: ꝑ quod virtus humi
litatis declarat̄. Erat autē ait ī babylone
filia cuiuſdā illic pꝛioꝛis demoniū habēſ
Pater autē eius diligebat quēdā mona/
chū q dixit ei. Nemo pōt curare filiā tuā
niſi quos ſcio ſolitarios. Et ſi ꝓrexeris ad
eos. nō acgeſcent hoc facere ꝑꝑ humilita/
tē. Sed hoc faciem⁹. qn̄ veniūt afferētes
venalia que opantur dicam⁹ nos emere
velle quod vendūt. Et cū venerint in do
mū p̄ciū accepturi: dicemus eis vt faciāt
orōnē pro ea. ⁊ credo ꝙ ſaluabit̄ filia tua.
Exeuntes ergo ī plateā: inuenerunt vnū
mōachū ſedētē vt vēderet ſpoꝛtellas ſu
as. et tulerūt eū in domū. quaſi pꝛeciū ac/
cipet ſpoꝛtaꝝ. et cū ītraſſꝫ in domū. venit
puella que a demōio vexabat̄: ⁊ dedit ala
pā monacho. Ille autē conuertit ei et aliā
maxillā ſecūdū diuinū p̄ceptū. Demō aūt
dū toꝛqueretur clamare cepit. O violen/
tia mādatoꝝ xp̄i expellit me hinc. Et ſtatī
mūdata ē puella. Cū autē veniſſet ſenex
indicauerunt ei quod factū erat. ⁊ gloꝛifi
cauerunt deū et dixerunt. Conſuetudo ē
diabolice ſuꝑbie. an humilitate xp̄i coꝛru/
ere. Conſiderem⁹ ⁊ nos o ſanctiſſime frat̄
humilitatē huiuſ feliciſſimi monachi: ⁊ q̄n
tū poſſumus imitari curemus. Si igitur
humilitas alterius ab alio demoniū expu
lit ſine dubio firmiter credere debem⁹. ꝙ
noſtra humilitas diabolū in coꝛdibus no/
ſtris regnare non ſinat. Tunc vere iā hu/
militatē habem⁹. ſi omnibus nos putam⁹
eē inferioꝛes. et omnib⁹ venerationē defe
rimus. et omnia que nobis alij faciunt ad
uerſa: humiliter toleram⁹ pꝛopter dei amo
rē. De hac virtute dominus ī euāgelio di/
cit. Omnis enī q ſe humiliat: exaltabitur
et qui ſe exaltat humiliabitur. Ex iſto enī
verſiculo diſcere debem⁹: ꝙ ſuperbia cō
traria ſit humilitati. Ergo ſi vere humiles
eſſe volumus: ſuperbiā fugiamus: quia ſu
perbia deijcit. humilitas eleuat: ad hanc
virtutē pꝛinceps apoſtoloꝝ inuitat dicēs
Humiliamini ſub potēti manu dei. vt voſ
exaltet in die tribulationis. Hec ſentētia
maniſeſtiſſime nobis inſinuat. ꝙ ſi hec dū
viuimus. humiliare nos curauerimus: in
tēpoꝛe tribulationis vel retributiōis ideſt
ī die iudicij. domini nos pietas exaltabit
in celeſti. ſ. in regno. Jam vero ſuperi⁹ dixi
ꝙ caritas et humilitas atq̄ obediētia ab
inuicē ſeparari non poſſint.

De obediētie bono eiuſq̄ laudib⁹ Ca. iij.

ET q₂ hactenus de caritate ⁊ hūilitate dictū ē: reſtat
vt ſolerter attēdas. q̄lis ſit obediētie vir/
tus: Propter inobedientiā p̄mus hō ab/
iect⁹ ē de paradiſo. Quapꝛopt̄ ſi illuc vis
aſcendere: obediēs eē ſtude. Ut aūt ꝙ̄ ma
gna ſit hec virtus agnoſcas miraculū tibi
ad memoꝛiā reuocabo. Quidā ſecularis
habēs tres filios renunciauit ſeculo. ⁊ ve
nit ad monaſteriū: reliquēs filios ſuos in
ciuitate. Et cum fuiſſet tres annos in mo
naſterio: ceperunt cogitatiōes ſue ei filios
ad memoꝛiā frequēter adducere. et con/
triſtabatur pꝛo eis valde: neq̄ tamē dixe
rat abbati ſe filios habere. Uidens autē
abbas eū triſtē dixit ei. Quid habeſ ꝙ tri/

ſtis eos: Et narrauit ei ꝙ tres filios hēret
ī ciuitate: ⁊ qꝛ vellet eos ad monaſterium
adducere. ꝑcepit autē abbas vt adduce-
ret eos. Qui cū perrexiſſet ad ciuitatē. in
uenit duos ex his mortuos: vnuꝫ vero ſo-
lūmodo remanſiſſe: Quē ſumēs duxit ad
monaſterium. Et regrenſ abbatē nō inue
nit illic. Interrogauit autē fratres vbi eſ
ſet: ⁊ dixerunt ei ꝙ ad piſtrinū perrexiſſet
Ille vero tollens filiū quē adduxit: abijt
ad piſtrinū. Et videns eū abbas venien-
tē ſalutauit. Et tenēs īfantē quē adduxe-
rat. amplexatus eū ⁊ oſculabatur: ⁊ dixit
patri eius. Amas eū: Et ille reſpōdit. eti-
am. Omnino inqt. diligis euꝫ: Et reſpon
dit. etiā: Poſtea vero dixit ei. tolle ergo
ſi amas eū et mitte in fornacē ignis modo
dum ardet. Et tenens eū pater iactauit in
fornacē ardentē. Statiꝫ aūt fornax facta
ē velut ros. ex qua obedientia acquiſiuit
gloriā: quēadmodū abrahaꝫ patriarcha.
Hoc ꝗ miraculū hortor vt memorie tra-
das: vt ſēper obedientie virtutē ante ocu
los habeas. Quia ſicut illo tēpore illiꝰ mo
nachi obedientia extixit ignem fornacis:
ſic et modo ſi fueris obediens. ipſa virtus
in corde tuo ignem vitioꝝ extinguet in te
nequaꝙ̄ poſt mortē in ignem deſcendens
eternū: ſed ad gloriā aſcendens celeſteꝫ: ſi
ne fine manentē. Ergo ama obediētiā: di
lige obedientiā qꝛ magna virtꝰ ē. Ut aūt
illiꝰ magnitudinē adhuc lucidius ītelligas
ſequēs miraculū frequēter lege. Dicebāt
fratres quia narrauit quidā patrū vidiſſe
ſe q̄ttuor ordines in celo quoꝝ primꝰ erat
hoīuꝫ īfirmoꝝ. grās deo agentiū: ſecundꝰ
hoſpitalitatē ſectantiū: inſtanter miniſtrā
tes eis: tertius ordo in ſolitudine cōmorā
tiū. ⁊ non vidētiū hoīes. quartꝰ ordo erat
q ad obediēdū p̄rībꝰ ſpiritualibꝰ ſe ſubiici-
unt propter dominū. Uidebaꝛ autē ordo
obedientiū torquē aureā habere ⁊ multo
maiorē ꝙ̄ alij gloriā habebat. ego autem
dixi ei q mihi hec oīa oſtēdebat. Quomo
do iſte ordo q puꝰ ē maiorē ꝙ̄ alij gloriam
hēt: Et ille rn̄dit ꝙ hi qui hoſpitalitatē ſe-
ctāt ſecūdū propriā volūtatē idipꝫ faciūt.
Similiter qui in heremo ſe religāt arbitrio
ſuo de ſeculo receſſerūt. hic aūt ordo qui
ſe ad obediendū dedit oēs volūtates ſu-
as abijciens. pendet ad deum et ad iuſſio
nē ſpūalis p̄rīſ. ꝓpterea ⁊ maiorē glīā aliiſ
hēt. Quapropter frꝛ cariſſime bona ē obe-
dientia que ꝑꝑ deum fit. Intēde ergo dile
ctiſſime virtutis huius aliquod veſtigiuꝫ
vel ex parte. Obedientia ſalus ē omnium
fideliuꝫ: genitrix ē omniū virtutuꝫ. Obe
diētia regni celoꝝ īuētrix ē: celos apiēſ ho
mieꝫ d̄ t̄ra leuat: obediētia cohītatrix ē an
geloꝝ: ⁊ ſcōꝝ oīuꝫ cibꝰ ē. ex hac. n. abluti ſē
et ꝑ hāc ad ꝑfectōeꝫ venerūt. Ammo
nitio d̄ virtute ꝯtinētie. Ca. iiij.

Iam tempus ē vt pꝰ trium
virtutū doctrinā
vigilāter attēdaſ ꝙ̄ta ſit ꝯtinētie
virtꝰ ⁊ ꝙ cōtinētia n̄ ſolū ī cibo ⁊ potu ſit
ſꝫ etiā ī locutiōe ⁊ ī ſōno ac veſtitu. ⁊ inu-
merabilibꝰ cauſis. Ammoneo igiꝛ dilecti
onē tuā: vt n̄ d̄licatos cibos q̄ras: nec an̄
horā ꝯgruā comedere velis nec dicas in
corde tuo ecce alij ita vꝉ ita faciūt. ſcito ꝓ
certo: ꝙ vnuſqſqꝫ q̄ ī hac vita pluſ ī d̄i ſer
uitio laborauerit: eo maiorē mercedē poſt
mortē a deo ꝯſequeꝛ: Ne igiꝛ tibi ḡuis vi
deaꝛ cōtinētie virtꝰ: miraculū hinc qd̄ ī tri
partita hiſtoria legi ꝓfero. Dorotheꝰ genē
thebeꝰ: talē ducē curauit vitā: vt q̄tidie la
pides a mari colligeret ⁊ ī ānis ſingulꝛ ho-
ſpitiū edificaret: ⁊ ipa hoſpitia d̄dit illis q
n̄ hēbāt. Noctibꝰ aūt ꝑꝑ eoꝝ cibum facie
bat ſportellas. Cuius cibꝰ erat paniſ vncie
ſex. ⁊ oleꝝ minutoꝝ vnꝰ vaſiculꝰ: ⁊ ad bi
bēdū aquaꝫ. hic a iuuētute ſic viuēs nec ī
ſenectute d̄fecit. Nunꝙ̄ viſus eſt ī lectulo
ſoporatus. vꝉ pedes ꝓ rege tetēdiſſe. aut
dormire ꝓ volūtate: niſi ꝙ̄tū opādo aut
comedēdo natura cōpreſſos oculos clau
dere potuiſſꝫ. ita vt ſepe dū comedēdo dor
miret. cibꝰ ex ore eiꝰ laberet. Aliqn̄ ꝗ ſōno
valde ḡuatꝰ: cū ī ſtercore cecidiſſꝫ obdor
miuit. Expꝑgefactꝰ aūt ⁊ ꝯtriſtatꝰ ſub ſilē
tio dixit. Si āgeꝉ dormire ſuaſeris ⁊ mihi
vlteriꝰ ſuadebis. Q d̄ forte dicebat ad ſō
nū vel ad d̄monē q nitebaꝛ bonas eiꝰ acti
oneſ īpediꝛ. Huic laborāti qdā dixit. Cur
ita ꝑimis corpus tuū: at ille. qꝛ me inquit

illuc occidit. Hulꝰ vo ſacratiſſimi mōachi
cōtinētiaꝫ tibi ſcripſi. nc ipa tibi vtus gra
uis videretur. vt cognoſceres quātū ab ā/
tiqs vel modernis qbuſdā pr̄ibꝰ diſtemus.
Audiuit ergo beatitas tua ꝙ dorotheꝰ oī
ãno edificauit cellā ⁊ aliiſ dōauit. Audiſti
etiaꝫ ꝙ ī lecto nō iacebat: ⁊ de pāe ⁊ aqua
⁊ herbis viuebat. Nō iō hoc dico vt tātū
facias tu ſ; te humilies ſimulqꝫ ſcias quā/
tā abſtinentiā habuerūt pr̄es nr̄i: ⁊ neqꝫ
delicatos cibos q̄ras: ꝑſerti cuꝫ ī ꝑfato li/
bro moyſi mōachi ſcriptuꝫ ſit. ꝙ ꝑ multos
annos panē tātūmō comederet: et multuꝫ
opus faceret. Sex aūt ānis per totā nocté
ſtans orauit. neqꝫ gēibꝰ īclinatis. nec ocu
lis ī ſomno ſpōte clauſiſ: īſup etiā circuibat
cellulas monachoꝝ ⁊ lagenas eoꝝ aqua
impleuit: cū longe aut decem aut viginti/
milium aqua māeret. Qui licet ita doma
ret corpꝰ: priorē tn̄ valitudinē non amiſit.
Hec miracula aſſidue lege ſciſſime fr̄: ⁊ ꝑ
hec dei adiutorio ī abſtinētia ꝓficere ſtud
Nō ſimus aūt pati ad oīa qdē concupiſcē
da. recolamꝰ cōtinētiaꝫ beati zenonis ab
batis: Abbas zenon āmbulās aliqn̄ ī paleſti
na: et cum laboraſſet: reſedit vt māduca/
ret iuxta cucumerariuꝫ. Suadebat auteꝫ
ei animus ſuus dicēdo. Tolle tibi vnuꝫ cu
cumerem ⁊ māduca. Qui increpans cogi
tationē ſuam dixit ſibi. Fures ad tormen
ta vadūt: ꝓba ergo teipſum ī hoc. ſi potes
ferre tormēta. Et ſurgens ſtetit in ardore
ſolꝰ diebus qnqꝫ: ⁊ dixit. Si ardorē ſolis n̄
poſſum ſufferre: quomodo ſufferre potero
ignem eternum? Et dixit ad animum ſuū
Si non potes portare tormēta non rapies
cucumerem vt manduces: Verba igit tā/
ti viri conſiderare nos ammonēt: quantū
ab ipſius cōuerſatione diſtemus. Qua ꝓ/
pter perpendamus nos peccatores. ⁊ infir
mos eſſe ī comparatione ſanctorum viro/
rum: vt nos ipſos ex illorum meritis deſpi/
cientes. ꝑ dn̄i piam miſericordiam eorum
conſortiū habere poſſimus. ¶ De continē
tia viſus. ¶ Ca. v.

QUod autem non in
cibo tantuꝫ. ſed et in viſu ſit continentia: ſe
quens miraculū inſinuat. Pyor cū de do
mo patris ad phiaꝫ conuerſationis exiret:
promiſit denuo nullum ſe ꝓpinquoꝝ fore
viſurum. Poſt aliquot vo annos. dum eiꝰ
ſoror eum viuere ⁊ habitare in heremo co
gnouiſſet: non ceſſabat donec eum inſpi/
ceret. Quā cū epiſcopus loci illiꝰ iā gran/
deuam ꝓpterea videret affligi: ſcripſit pre
ſulibus heremi vt piorē dirigerét. At ille
qm̄ cōtēnere nefas eſt iuſſionibus ſēiorꝫ:
obediēs ⁊ aſſumēs q̄ndā venit ad patriā.
Cūqꝫ ān domꝰ ſue ianuam veniſſet. ⁊ ſuū
nūciaſſet aduentū: veniēte germana dixit
Ecce ego ſum pior: quāto vis aſpectu ſati
are. Tūc illa gratificata laudauit. At ille
orōne facta. remeauit ad heremuꝫ. vbi fo
diens aquā inuenit amaram: eaqꝫ vlus ē
vſqꝫ ad vltimum vite ſue diem: Poſt huiꝰ
obitum nullus ibi habitare ꝑualuit. Ego
autē reor q2 per orationē eā ad ſuos vſus
fecerit dulcē: dū etiam alubi. nō ex ſtante
oratione meruit emanare. Nā cū moyſes
⁊ eius monachi puteum aliqn̄ foderent. ⁊
nec venā aliquā reperirent: nec amplius
iā fodere altitudo ꝑmitteret: medio die ſu
ꝑuenit pyor. et oratione facta deſcēdit in
foueā. Cunqꝫ tertio percuſſiſſet trā mox
emanauit aqua. Cūqꝫ oratiōe facta diſce
deret illis eū petentibꝰ: vt vl' ex aq̄ guſta/
ret: ad hoc ingt directꝰ ſū. ⁊ ꝓpt qd vēi ꝑ/
actū ē. Propterea vo o ſciſſime fr̄. hec tibi
de pyore ſcripſi: vt ꝑ te ſcireſ ꝙ cōtinētia
etiā ī viſu ſit neceſſaria. Audiſti vo nūqꝫ
iſte monachꝰ īcautꝰ fuit. q2 nec iobediens
fuit ꝑceptis ſenioꝝ. qui illum ad ſororē ire
iuſſerūt. nec ipſam vidit: viſus ab illa ne ꝯ/
tra ſuum votuꝫ facere videretur. Qua ꝓ/
pter hortor tuam ſanctitateꝫ. vt illū ſtude
as imitari. Non ſit tibi cura videndi ꝓpin
quos tuos vel amicos. quos in ſeculo re
liqſti: ⁊ ꝓ illoꝝ cura orō tueqꝫ lachrime nō
minuātur: ne cū vxore loth retro reſpicien
do in ſtatuā ſalis cōuertariſ. Recole ergo
illū euāgelii vſiculū. ꝙ nemo mittēſ manū
ī aratꝝ ⁊ aſpiciēs retro aptꝰ ē regno dei.
¶ De cōtinentia locutiōis āmōitio. ca. vi.

Hortoꝛ etiam vt in
locutiōe ſis ɔtinēs: vt aſſidue cū
pſalmiſta decātes. Dixi cuſtodiā vias me/
as: vt nō ꝺlinquā ī lingua mea. Poſui oꝛi
meo cuſtodiam. Noli igiť aliis detrahere.
Memēto ꝟbo ꝙ maria ſoroꝛ Moyſi: ſuo
dei ſuoq; fri cū detraxiſſet qd illi accidit.
Narrat.n.byſtoꝛia qꝛ ob hanc culpā lepꝛa
fuerit maculata. ſeptēq; dieb⁹ mā̄ſit extra
caſtra: ꝙ poſtmō; ꝑ orōnē Moyſi fris ſui
mūdata ē. abſit aūt vt ex ligua ꝑ quā pře;
benedicimus. inde maledicam⁹ aut detra
hamus ꝓximo. Recolam⁹ igiť qꝺ ſcriptū
eſt: qꝛ oīs detractoꝛ eradicabiť. vnde era/
dicabiť oīs ꝺtractor. Sine dubio ꝺ cetu ſā
ctoꝝ. Ergo ne ⁊ nos ꝺ ſcōꝝ cōſoꝛtio eradi
cemur: cuſtodiam⁹ a detractiōe linguam
noſtrā. Nō detraham⁹ pꝛoximo quē iube
mur diligere ſicut noſmetipſos. Et nō tm̄
a detractiōe nos opoꝛt; ceſſare: ſ; etiā ab
ocioſis ꝟbis: quia euāgeliū clamat. de oī
ꝟbo ocioſo qꝺ locuti fuerit hoīes: reddēt
rōnē ī die iudicii. Ocioſus ꝟo ſmo ē q nec
ad ei⁹ qui eū loquiť: nec ad ipſius q illum
audit ꝑtinet ꝓfectum. Noli ḡ ꝓferre ꝟba
que riſu; aut cachinū moueāt: ſed magis
que ad ɔpunctionē ⁊ lacbꝛymas. ⁊ ad aīa/
rum ꝓfectum ꝑtinent. Tu⁹ ſmo ſemper
ſit ſale cōdit⁹. Narrat nāq; hyſtoꝛia tripti
ta: āmonē benenſioꝝ pꝛeſulē atq; theonē
multoꝝ monachoꝝ pꝛeſideꝰ fuiſſe. Ambo
nāq; opatoꝛes fuerunt inopinaliū reꝝ: et
diuina pꝛouidētia ꝓphetiaq; cōpleti. Di/
citur theonem fuiſſe eruditū egyptiorum
grecoꝛum latinoꝛumq; ſtudiis: ⁊ trigita
annos hūiſſe taciturnitatē. Poꝛꝛo āmonē
a nullo hoīe viſum iraſcēte. aut iurantem
aut mentientē aut vanu; aliquē vel aſpe
rum vel infirmu; pertuliſſe ſermonē. Ho
ru; tēpoꝛibus fuit elyas monachus in he
remo agens annū centeſimū ⁊ decimu;:
antea tamen ſeptuaginta annis ſolus vi/
xerat ī ſolitudīe: ⁊ vſq; ad hāc etatē ieiunā
do multū ſilendo ⁊ viriliter cōuerſādo pue
nit. Hec miracľa hortoꝛ vt frequēť legas
vt ſcias ꝙ cautū te ī loqndo eē opoꝛteat.

Audiſti ergo nunc. ⁊ vt puto memoꝛie cō
mendaſti ꝙ doctiſſim⁹ theon monach⁹ ꝑ
triginta ānos tenuit taciturnitatem. Hoꝛ
toꝛ igiť vt quia nobis aſſidue tacere non
licet: vel etiam quodlibet id placeat. vt ſē
per a malo detractionis ſileas. Ut ergo
tibi ꝟt⁹ taciturnitatis placeat audi adhuc
qd zacharias de ip̄a inťrogat⁹ rn̄dit. Dixit
abbas paſtoꝛ qa īterrogauit abbas Moi
ſes frēm zachariā dicēs. Quid tu vides?
Et ille. Nihil meli⁹ ꝙ tacere pr̄. Et dixit
Uerū eſt fili: tace. Hoꝛa autē moꝛtis ei⁹
ſedens abbas iſidoꝛus: reſpexit in celu;: ⁊
dixit. Letare: letare fili zacharia: quia ap
te ſunt tibi ianue regni celoꝛum. vides o
ſanctiſſime frater ꝙ zacharie per taciturn/
nitatis maxime virtutē. aperte ſint ianue
celi. vt ergo ⁊ tibi aperiantur ama tacere:
delecta ſilere. Legi ergo de quodam ſer
uo dei ꝙ vt taciturnitatem diſceret: ꝑ plu
res annos lapidem ī oꝛe poꝛtaret. Ammo
neo ḡ atq; iteru; āmoneo vt linguā tuā cu
ſtodias. nulli detrahas: nemini maledicas
nulla riſum mouentia verba pꝛoferas: co
gita ꝙ breuis ſit iſta vita: ⁊ ꝙ̄ miſa ī com
paratione eterne. Hec cogitando: ⁊ lingu
am refrenando: imitando ſcilicet eorum
actum quoꝛum ſuperius mentio facta eſt
aduenies eoꝛum conſoꝛtio. Quomodo au
tem animo tuo multā taciturnitatē incul
care volo ⁊ quia multa bona opera ꝓpť
vitium lingue pereunt: ideo adhuc vnam
ſententiolā ſubiungā. venit in itinere con tino
uerſiōis abbas euagri⁹ ad quēdā ſenē. et
dixit. Dic mihi abba ſmonē ꝙ ſalu⁹ fiā. Et
ille rn̄dit. Salu⁹ ſi vis fieri qn̄ venies ad
aliquē nō pꝛi⁹ loq̄ris: ꝙ ip̄e te īgrat; Eua
gri⁹ ɔpunct⁹ in h̄ ſmone penitētiā egit in
ɔſpectu ſenis: ⁊ ſatiſſecit ei dicēs. Crede
mihi mľtos codices legi: ⁊ talē eruditiōe;
nūꝙ īueni: Et mľtū ꝓficiēs exiuit: Ex his
.n. ꝟbis o btiſſime fr̄ lucide demōſtraṫ: ꝙ
btā ē illa aīa ꝙ taciturnitatis perfecte ha
bet ꝟtutē. Dilige hāc ꝟtute;: poſſide hoc
donum: conſerua hanc margaritā. Aman
dum eſt ḡ ſilentiū: quia ꝑ illud humilitas
nutritur lacbryme generanť ad extremū

multa mala ꝑ illud declinantur. ¶De vi
lium veſtimentoꝝ appetitu. ¶Ca. vii.

Scias deniq̄ȝ o frater. ꝙ ⁊ i veſtimē
tis ſit cōtinētia valde neceſſaria
Sūt.n.multi q putant. ꝙ appetit⁹ ꝓcioſaꝝ
veſtiū n̄ ſit pcc̄m. Nō ſi pcc̄m n̄ eēt: neq̄ꝙ̄
dn̄s ioānem de aſpitate veſtimēti laudaſ
ſet. Ait.n.turbis. Quid exiſtis i deſtuȝ vi
dere? hoīeȝ mollib⁹ veſtitū? Ecce qui mol
lib⁹ veſtiunt̄ i domib⁹ regū ſūt. Joannes
ꝟo mollib⁹ veſtit⁹ eē negat̄: ga qui molli
bus veſtiunt̄: magis t̄reno regi ſuiūt ꝙ̄ ce
leſti. Joānes ꝟo ꝑm⁹ noui teſtamēti mona
chus: pilis cameloꝝ idut⁹ fuiſſe ꝓhibet̄.
Si ille q in vtero mr̄is ſcīficat⁹ fuit. ⁊ deo
multū amabilis atq̄ȝ dilect⁹ extitit q fuit
ver⁹ ꝓpheta ⁊ pluſꝙ̄ propheta. pilis vero
cameloꝝ fuit idut⁹. nos q pctōres ⁊ iſirmi
ſum⁹. quāto magis d̄bem⁹ vilib⁹ veſtib⁹ eē
contēti? Si h̄ culpa nō eēt. nequaꝙ̄ petr⁹
apoſtolus ꝑ epiſtolā firmās a ꝓcioſarū ve
ſtium appetitu cōpeſceret dicens. Nō in
veſte ꝓcioſa. Nemo nāq̄ȝ vt ait papa gre
gori⁹ ꝓcioſa veſtimēta: niſi ad inanē glīaȝ
querit. Peccatores.n.ſum⁹: ⁊ iō precioſa
veſtimēta querere nō debem⁹. Magis
ꝟo ornatū mētis q̄rere ꝙ̄ corporiſ d̄bem⁹.
Ornat⁹ mētis ē caritas. fides. hūilitas. bōi
tas. ac benignitas. De his nāq̄ȝ virtutibus
mens ornat̄. ſine fine cū deo victura. Ca
ro eni ꝙ̄uis ꝓcioſis veſtibus cooperiatur
ꝙ̄uis auro argētoq̄ȝ ornet̄: nihil ē aliud ꝙ̄
caro et puluis. ⁊ lutū et ſterc⁹. Quaprop̄t
magnope ꝓcurare corporis labore debe
m⁹. nō balneū ſubinde iquirere. nō ornata
veſtimēta: q2 ſi d̄licate corp⁹ nr̄m fouem⁹
hoſtem nr̄m nutrim⁹. Nullū.n. maiorē ini
micū nutrit hō: ꝙ̄ corp⁹. Corpus auteȝ tra
hit mētē ad peccāduȝ. Semꝑ debet illud
ſeru⁹ vl' ācilla dei ſbiugatū habere. ¶Et
ſupradicta cum diſcretionis virtute debe
ant perfici. ¶Ca. viij.

Debet nāq̄ȝ corpus affligi per abſtinētiā
ꝑ vigilias ⁊ per diuerſos modos:
ita tn̄ vt ſēper ſuuȝ officium ſuāq̄ȝ obediē
tiā poſſit ꝑficere. Caſtigādū ſēper ⁊ affligē
dū ē corp⁹: vt ad malū op⁹ aīaȝ nō trahat:
⁊ ad ꝑagendū bonū ſit ſēꝑ idoneuȝ. Naȝ q̄
ita corp⁹ macerat. vt nec q̄dē bonū opus
facere valeat: diſcretiōis adhuc ignorat
ꝟtutem; Ut igit̄ ⁊ corp⁹ ſcias affligere ⁊ tē
perare: vnū ſupra relatū d̄ vitiſ patꝝ dicaȝ
ſermonē. Dicebant de quodā patre q2 dū
ſecularis eſſet ⁊ cōiugem habuiſſet: poſtea
cōuerſus tēptabat̄ de ſathana ab ea. Jpe
ꝟo narrauit hoc patribus; Qui cū hoc au
diſſēt. q2 opari⁹ eēt et maiora facere potuiſ
ſet ꝙ̄ officio ſuo agebat: ipoſuerūt ei maio
ra vt debilitaretur corp⁹ eius. vt nec ſur
gere poſſet; Deo autem diſponēte: quidaȝ
peregrinus aduenit ⁊ ptranſiuit. āmirans
ꝙ nemo egreſſus eſſet i occurſuȝ eius. Et
reuerſus pulſauit dicēs. Ne forte frater q
i ea habitat infirmetur; qui cū pulſaſſ3 in
trauit et nimis infirmū inuenit eū: et dixit
ei Quid habes pater? Et narrauit ei di
cens. Ego de ſeculari vita ſum: et ſollici
tat me inimicus de vxore mea; et narraui
patribus: et īpoſuerunt mihi onera diuer
ſa. Et cū implere vellē iuſſa. defeci: et tn̄
ſtimulus creſcit; Audiens hec ſenex: cōtri
ſtatus eſt et dixit ei. Siquidē patres ma
gni viri bene īpoſuerunt tibi onera qui
bus grauaris. Si vero me paruulum au
dire volueris: cito inuenies requiē. Nūc
paululū cibum ſume i tēpore ſuo: et recol
lige vires tuas; fac aliquātulū op⁹ dei: et
iacta i dn̄o cogitatū tuū: quia tuis labo
ribus hanc impugnationē ſuꝑare nō po
teris. Corpus eni noſtrū velut veſtimentū
ē: ſi cum diſcretione tractaueris ſtabit.
Qui cū audiſſet eū. fecit ita: ⁊ infra pau
cos dies receſſit ſtimulus ei⁹. Hāc ſenten
tiam ideo volui ſcribere in iſto ordine: q2
ea que ſuperius āmonui idest ſilētiū nu
ditas abſtinentia corporiſq̄ȝ caſtigatio
cum diſcretione ſunt agenda. Diſcretio
vero magna virtus eſt: q2 per ipſam mala
declinantur et bona ſeruantur. Bonum
ergo op⁹ ſi ſine diſcretiōe fit: cito deficiet
Diſcretio enim mater eſt omnium virtu
tum; quapropter et tuam o frater hortor

diſcretionē. vt oia. cū diſcretione facias: vt
nec ad dexterā nec ad ſiniſtrā corruas. De
hac etiā diſcretiōis ꝟtute habes hoc ſu/
pra i vitiſpatrum. Dixit abbas antonius:
Quia ſunt quidā cōterētes corpora ſua i
abſtinētia: ꝛ qa nō habuerūt. diſcretionē
lōge facti ſunt a deo. Superuenit aūt qui
dam venationē faciēs i ſilua agreſtiū ani
maliū: ꝛ vidit abbatē Antoniū gaudētē
cū fratrib⁹: ꝛ diſplicuit ei. Volens autem
ſenex oñdere ei quia oportet aliquādo cō
deſcēdere fratrib⁹. dixit ei. Pone ſagittā in
arcu tuo ꝛ trahe. Et fecit ſic. Et dixit ei.
Itez trahe: ꝛ traxit: ꝛ dixit ſenex. Trahe
adhuc. Tūc dixit venator. Si ſupra mōdū
traxero: frāgetur arc⁹. Reſpōdit abbas
antoni⁹. Ita eſt in ope dei. Si plus a men
ſura tendun⁹ fratres: cito deficiunt. Expe
dit ergo vt ad momētū hore relaxare iugū eoꝝ.
Hec audiēs venator cōpunctus eſt: ꝛ mul
tum proficiēs in ſmōe ſenis diſceſſit: ꝛ fra
tres ꝯfirmati reuerſi ſūt ad loca ſua. Ma
xima autem mihi cura fuit hec ſcribere
religioſiſſime frat. vt ab vtroqz periculo
te imunē cuſtodias. videlicet vt curā cor/
poris nō dei pponas ſeruitio: ꝛ rurſus vt
dei ſuitiū explere queas. corpori neceſſa
ria miſtrare nō ceſſas: quāqz tuū bonū mi
hi notū ſit ſtudiū: ſz ꝛ nūc ammoneo: vt in
ſcdo loco poſt cōtinentiam diſcretiōis vir
tutē memorie commendes. De bono
compūctionis. que maxime ex mortifica
tione naſcitur. Capitulum. ix

Sed quia ꝯpūctio in omni ope ē neceſſaria: cōmendan
da ē tibi ipa ꝟt⁹ quatēus mortificatiōi iū
gatur compunctio. Puto enim ꝙ vera
mortifitatio ab aliquo poſſideri nō poſſit:
niſi cum cōpunctione. Idcirco tuā carita
tem o frater hortor: vt quicquid agis vel ſi
lentium teneas. vel abſtinentiā facias vel
nuditatem ames. vel vigilias furtiuas di
ligas: omnia pro dei amore fac: ꝛ cū lachry
mis. Si lachryme currūt adeſt tibi ſaluta
ris compunctio. ita duntaxat. vt cum di/
ſcretione de qua ſupra dictum eſt facias:

vt per te non ſcandalizentur alij: ſed poti⁹
edificentur. Sim⁹ ergo i omni ope nro cō
pūcti: vt poſſim⁹ dicere dño cū pſalmiſta:
holocauſta medulata tibi offerimus: holo
cauſtū vero totū incenſum dicitur. Holo
cauſtū ergo dño offert: qui totū ſe dño tra
dit: quod ad monachoꝝ ordinē ſpecialiter
pertinet. Per medulā vero holocauſti cō/
pūctio deſignatur. Holocauſtū vero ſine
medula: eſt bonū op⁹ ſine cōpūctione: hāc
medulā ipſe pſalmiſta alibi pinguedinē
nominat. holocauſtum inquit tuū pingue
fiat. Magna eſt virtus compunctionis: de
qua ſupra in vitiſpatrum ſcriptū eſt. Fra
ter quidam interrogauit alium ſenem di/
cens. Pater quid faciam: Dixit ei ſenex.
Flere debemus ſemper. Contigit enim
aliquem ſenem mori aliquando: ꝛ poſtmo
dum in ſeipſum reuerti: ꝛ interrogauim⁹
eum dicentes. Quid vidiſti abba: Et nar
rauit nobis plorans. Audiui illic vocem
ſine mora dicentē. Veh nobis veh nobis:
ſic ꝛ nos ſemper dicere debemus. Aper
tiſſime vero in his verbis poſſum⁹ cogno/
ſcere quare nobis ſemper flere conueni/
at: ſcilicet ne poſt vite huius diſceſſum in
luctum veniamus eternum. Vtile nanqz
conſilium eſt hic ad temp⁹ deplorare: quia
hec vita breuis eſt: labens eſt: miſera eſt:
cito tranſitoria eſt. Illa alia vita nullum
terminum habet: nūqz finiet. ꝛ ſicut ſci ſi/
ne fine gaudebūt cum angelis i celo: ſic ꝛ
peccatōres ſine fine cruciabunt cū diabolo i
inferno: ꝙ ſi lachrymas ſtatiz vt volum⁹.
inuenire nō poſſum⁹: perſiſtam⁹ i pcib⁹: quia
dñs nobis facile poteſt lachrymas dare.
Multi eni volūt lachymas hre: ſz nō ſtatiz
vt illas volūt inueniunt. Vñ ſup i vitiſpa
trū ſcriptū ē. Interrogauit qdā frat quē
dam ſenē dicēs. Deſiderat aia mea lachry
mas hre. ſic audio ſenes lachrymas effūdē
tes: ꝛ nō veniūt mihi: ꝛ tribulat aia mea.
Dixit ei ſenex. Filii iſrl p⁹ qdraginta ānos
itrauerūt trā repromiſſionis. Lachryme
igit ſūt tra repromiſſiōis: ad qs ſi puene/
ris iā mltū timebis bellū: ita. n. vult deus
affligi aiā: vt ſep deſideret igredi terrā

Mã. Dicebãt ꝺ btõ arſẽio: qꝫ toto tpe vite
ſue ad op⁹ manuũ ſuaꝝ pãnũ hẽbat añ ſe.
ꝑꝑ lachrymas q̃ crebro cadebãt ex oculis
ei⁹; hec ꝟo audiẽtes o cariſſime fr̃. quantũ
debeamus nos preparare ad lachrymas
penſemus; ꝙ ſi illi tam ſancti ⁊ iuſti. et dei
facientes per omnia voluntatẽ. ſic ſe mor
tificabant: quantomagis nos qui peccato
res ſumus flere et lugere debemus. Pen
ſare enim debemus diem mortis noſtre:
et diem iudicij. Penſare etiam debemus
qualis diſcuſſio ibi erit. Audiamus quid
beatus ãmon fratri ſe interroganti reſpon
derit; Frater quidam interrogauit abba
tem ammonem dicens. Dic mihi aliquod
verbum. Dixit ei ſenex; Uade talem fac
cogitationem tuam quẽadmodum faciũt
iniqui qui ſunt in carcere. Illi enim inter
rogant vbi ſit iudex: ⁊ quando venturus
ſit. Et in ipſa expectatione ſua penas ſuas
deplorant. Ita et monachus debet ſemꝑ
eſſe ſuſpectus: et obiurgare animaꝫ ſuam
dicẽdo; veh mihi quomodo habeo aſtare
ante tribunal chriſti: et quomodo habeo
actuũ meoꝝ reddere rõem. Si igit̃ ſic ſẽꝑ
meditat⁹ fueris: poteris ſalu⁹ eẽ atqꝫ ꝯpũ
ct⁹. Et tu o fr̃ fidelis hec audiens: fac ſic vt
iſte ſeru⁹ dei hortatur. Cogita de penis in
ferni. vermis ibi non morit̃. ignis nõ extin
guit̃. luctus nunq̃ꝫ ceſſabit. pena nunq̃ꝫ fi
niet̃: ⁊ ſi ſemper hec cogitaueris ſaluabe
ris. Recole ſẽper illꝺ qꝺ abbas helias di
xit. Ego tres cãs timeo. Primã qñ egreſ
ſura eſt aĩa mea de corpore. Secũdã quã
do occurſur⁹ ſũ deo. Tertiã quãdo aduer
ſum me ſñia eſt proferenda. Et tu frat̃ hec
meditare. hec cogita. hec tracta ſollicite: vt
inferni laqueos poſſis euitare ⁊ ad regna
celorum merearis conſcendere. Lugẽduꝫ
ꝺ eſt. quia ſcriptum eſt. Beati qui lugent:
quoniam conſolabuntur. Neq̃q̃ꝫ hoc de
omni luctu dicit̃. quia ſunt luctus multi.
qui de parentũ morte fiũt vel amicorum
et ꝗ res quas deſiderãt adipiſci nõ poſſũt:
qui pro ſuo luctu non ſunt beati. Solum
modo illi lugentes beati ſunt. qui ſua vel
aliorum lugẽt peccata: ſicut ſamuel defle
bat ſaul: ⁊ paulus deflebat eos q non ege
runt penitentiã a fornicatione ⁊ immundi
cia ſua. Defleam⁹ in hac vita noſtra pecca
ta ⁊ aliorum: quia dictum eſt lugentib⁹. lu
ctus veſter vertetur in gaudiũ. Semine
mus nunc in luctu: vt metamus tũc ĩ gau
dio: cum quib⁹ pſalmiſta dixit. Eũtes ibãt
⁊ flebant: mittentes ſemina ſua. Venien
tes autem venient cum exultatione: por
tantes manipulos ſuos. Uides auteꝫ quo
modo beatus ĩ ſcripturis eſſe predicatur
luct⁹. Audi adhuc quid ſupra ĩ vitiſpatrũ
ſcriptum ſit de eo. Miſerunt aliquan
do ſenes de monte nytri ad abbateꝫ ma
charium maiorem in ſcithi. rogantes vt
veniret ad eos: alioquin ſciret oẽm mul
titudinem ad ſe eſſe venturam: eo ꝙ de
ſiderarent euꝫ videre. anteq̃ꝫ migraret ad
dominum. Qui cum veniſſet in montem:
congregata eſt multitudo fratrũ ad eum
Rogabant autem fratres vt faceret ver
buꝫ ad eos. Ille autem lachrimans ait; plo
remus fratres et producant oculi noſtri la
chrimas: anteq̃ꝫ eam⁹ hic vbi lachrime no
ſtre corpora noſtra comburant; ⁊ fleuerũt
omnes proni in faciem ſuam dicentes.
Pater ora pro nobis. Abbas etiam ſil
uanus aliquando ſedens cum fratribus
factus eſt in exceſſu mentis: et cecidit ĩ fa
ciem ſuam. Et poſtmodum ſurgens: plora
bat. Et interrogauerunt euꝫ fratres dicẽ
tes. Quid habes pater? Ille autem tace
bat ⁊ flebat. Cõpellentibus autem illis di
xit. Ego ad iudicium raptus ſũ. ⁊ vidi mul
tos de habitu noſtro ire ad tormenta: et
multos ſeculares ire ad regna; ⁊ lugebat
ſenex. et noluit deinceps exire ꝺ cella ſua
Sed ſi exire cogebatur operiebat cuculla
faciem ſuam dicens. Quid neceſſe eſt vi
dere lumen hoc temporale in quo nihil eſt
vtile. Manifeſtuꝫ eſſe prudentie tue cre
do. q̃ꝫ magna ſit virtus compũctionis: per
quam peccata deleantur et virtutes acq
rantur. Nolo autem vt ab hac virtute
tua ſit mens aliena: que in peccatoribus
hominum habitat. Per hanc multi domi
no placuerunt: per hanc diabolus vincit̃:

per hanc vicia ſuperantur: per hanc dñs ad miſericordiã prouocatur: per veras eteniȝ lachrymas ea que dicta ſunt complentur. Veras nãqȝ lachrimas habet. qui hoc nõ committit quod defleet: hoc eſt docte plãgere. Docte plãgit. qui plãgens malũ quod fecit: non perpetrat. quod iterum plãgere debeat. Dicit eniȝ iſidorus: qr liberior ẽñ penitens. ꝙ qui adhuc agit quod pẽiteat

De qualitate compũctiõis. Cap. x.

QUela propter poſt luctum ãmonenda eſt beatitas tua vt quod plangitur deſiderio emẽdãdu: ne iterũ delectetur diabolo ſuadente. Cani namqȝ aſſimilatur omnis penitens: qui plangendo iterum committit quod plangat. Canis reuerſus ad vomitum: et pẽitẽs ad peccatum. Multi eniȝ lachrimas indeſinenter fundunt: et peccare non deſiſtunt. Et ideo dilectiſſime caritatem tuam hortor: vt quod plangis iterum iterare non velis. Scito ergo ꝙ ille qui quod plãgit iterum committit: ſimilis ſit illi qui lauat laterẽ crudũ: qa ĩ eo qđ magis lauat magis lutũ facit. Eſaias nãqȝ hortatᷣ dicẽs. Lauamini mundi eſtote: auferte malum cogitationum veſtrarum ab oculis meis. Lauatur etenim et mundus non eſt: qui quidem peccatum plangit ⁊ iterat. Lauatur et mundus efficitur: quiſquis plangẽdo malum quod fecit iterum non committit. De illa enim anima que plangit mala ſua et iterat: de ipſa ſcriptum eſt in propheta. Quam vilis facta es nimis iterans vias tuas. Non ideo hec tibi ſcribo. vt de te ſuſpicer talia: ſed vt pleniter et lucide ſcias qualis compunctio eſſe debeat.

Ammonitio de modo orandi. Ca. xi.

ET quia tibi manifeſta eſt iam compunctionis virtus: reſtat vt modus orandi tibi pandatur. Dominus enim oſtendit modum orandi: cum rogatus a diſcipulis vt eos doceret orare dixit. Cum ſtatis ad orandum: nolite multum loqui: ſed dicite. Pater noſter. et reliqua. Oratio breuis eſſe debet: niſi forte ex affectu diuine gratie protendatur. De beato arſenio dicebant qr veſpere ſabbati luceſcente in dominica: relinquebat pᵒ ſe ſolem. extenſis manibus ad celum orãs donec mane die dominico aſcendens ſol illuſtraret faciem eius: et ſic reſidebat. Videat ergo o ſanctiſſime frater caritas tua ꝙ fortis iſte vir fuerit ĩ orationis officio: qui de veſpera vſqȝ mane extenſis manibus orabat. Non ideo hoc tibi ſcripſi. vt tu ſic facere temptes: ſed vt affectuȝ et ſtudium quod ille per totam noctem vel etiam per totum tempus habebat. tu vel regularibus horis habere ſtudeas: et ſic ſtes in oratione. vt mens tua concordet voci tue. Audiat igitur dilectio tua adhuc verbum de modo orandi. Narrauit abbas dulos: qui fuit diſcipulus abbatis beſarionis. dicens. Veni aliquando in cellaȝ abbatis mei. et inueni eum ſtanteȝ ad orationem et manus ſuas extenderat ad celum: permanſerat autem perficiens iugiter quatuor dies: et poſt hec vocauit me dicens. Sequere me. Et exeuntes perreximus in heremum: et cum ſitirem. dixi: Abba ſitio. Ille autem tollens peram diſceſſit a me quantum iactus eſt lapidis: et facta oratione attulit eam aqua plenam. Et iuimus in ciuitatem illico. Et venimᵒ ad abbatem ioannem: et ſalutantes eum fecimus orationem. Deinde ſedentes ceperunt loqui de viſione quam viderant; Dicebant autem ſe audiſſe de abbate ſyſoio qr niſi manus ſuas cito depõeret qñ ſtabat ad orationem: rapiebatur mens eiᵒ in ſuperioribus. Si ergo contingebat aliquis fratꝛ cũ eo orare: feſtinabat cito deponere manus ſuas ne raperetur mens eius et moraretur. Dicebat etiam ſenex alius. qr aſſidua oratio cito corrigit mentẽ. Dicebat quidam patrum. quia ſicut impoſſibile eſt vt videat quis in aqua turbida faciez ſuã: ſic et anima niſi purgata fuerit a cogitationibus alienis non poteſt contẽplari deum. Audiſti quoqȝ ꝙ abbas ſyſoius niſi cito dimitteret manus: raperetur

in cōtemplationem. Quare q̄ repente ī cō
templationē raperet: Sine dubio mortifi
catꝰ erat. Audiat igitur dilectio tua qua/
le ſtudiū beatꝰ Paulus monachꝰ habuit
orandi: qđ in eccleſiaſtica hyſtoria ſcriptū
habet. Fuit paulus de libia ſcithiis nō mi/
nus quinquaginta habēs monachos: nihil
aūt operabat neq; percipiebat: niſi qđ co
mederet tantū. Orabat aūt ſolūmodo: ⁊
veluti quoddā tributū habens īpoſitum:
trecētas orationes deo vnaquaq; die red
debat. Et ne vna die derelinqueret trecen
tos lapides ponebat: ⁊ ſingulis oratiōibꝰ
lapidē in ſinū mittebat. Expenſis ǵ lapidi
bus: oratiōes ſciebat eē cōpletas. Multū
igitur debemꝰ nos humiliare: qui ⁊ longe
ab illoꝝ meritis quorū ſuperiꝰ mentio fa
cta eſt diſtamꝰ: ⁊ ſic prōpti ad orationē fa
ciendam non ſumꝰ vt illi. Oratio ħo iūcta
cōpunctioni magna ꝟtus eſt. Volo quoq;
vt ſolerter attēdas ꝙ ihs xp̄s ac dominꝰ
ſaluator noſter volēs orare aſcēdit in mō
tem. Ideo ihs oraturꝰ in montem aſcendit:
vt ⁊ tu montem orando conſcendas. Ne/
quaq; aūt omnis qui orat in montē aſcen
dit. Ille ħo qui ī oratiōe mortē inimici ſui
querit: aut res mundi huius: vt honorabi
lior in hoc mōdo eſſe poſſit: nequaq; ī mō
tem orando conſcendit. At cōtra qui ī ora
tione pro remedio anime ſue: ſiue pro alio
rum peccatis deum deprecatur: iſte abſq;
dubio in montem aſcendit. Vide vt hec
legas attente deo dicatus: vt ordinatim
de mortificatione venias ad compunctio
nem: illamq; habendo noſcas modum orā
di. ¶ De pugna vitiorum aduerſus vir
tutes. ¶ Capitulum. xij.

SEd quia lucide de
nonnullis inſtructus es virtutibꝰ:
reſtat vt mente perpendas: quanta lucta
tio ſit viciorum aduerſum virtutes. Ma/
gnum quoq; certamen eſt vitiorum ad vir
tutes. Tunc enim poteris omnia vincere
vicia pugnando cum diuino adiutorio: ſi
contra ſingula oppoſueris virtutes. So/
let enim vitiorum pugna aduerſum virtu
tes ad profectum hominis venire: quia p
illud certamē mens exercitatur. et ab ela
tionis vitio purgatur. ¶ Contra ſingula
quoq; vitia virtutes ſunt adhibende. Cō/
tra luxuriam munditia cordis adhibenda
eſt. ¶ Contra iracundiam vero patientia
opponenda eſt: mittenda eſt fiducia cōtra
timorem. ¶ Contra torporem vero zelus
opponendus eſt: contra triſtitiam malam
adhibendum eſt gaudium ſpiritale. ¶ Con
tra accidiam vero fortitudo aſſumenda
eſt. ¶ Contra auaritiam aſumenda eſt
largitas. ¶ Contra ſuperbiam autem hu
militas proponenda eſt: contra odium aſ/
ſumenda eſt caritatis virtus. ¶ De hoc. n.
certamine. Paulus dicit apoſtolus. Caro
concupiſcit aduerſus ſpiritum: ſpiritus au
tem aduerſus carnem. ¶ Hec enim ſibi in
uicem aduerſantur: vt non quecunq; vul/
tis illa faciatis. ¶ Et tu cariſſime hec legen
do. ⁊ memorie commendando: ſtude cōtra
hoſtis antiqui inſidias viriliter dimicare.
Si te ſomnolentia grauat: ſtude illam vin
cere amando vigiliam: quia ſomnolen
tia per vigiliam deſtruitur. ¶ Si te dele
ctat balnearum vſus: veniat tibi ad memo
riam beatus Jacobus frater domini. qui
primus poſt apoſtolos hyeroſolimorum re
xit eccleſiam: de quo Joſephus narratꝰ ꝙ
nunq; carnem comedit. nec vnq; balneo
vſus fuerit: nec lineis veſtibus ſit īdutꝰ.
nec caput ſuum ſcđm conſuetudinem ſue
gentis oleo vnxit. ¶ Si in dilectionem ti
bi delitie veniūt: propone ante oculos tu/
os Joannem baptiſtam: qui fuit in vtero
matris ſue ſanctificatus: de quo dominꝰ
ieſus dixit ꝙ nemo maior illo inter natos
mulierum ſurrexit. Narrat de eo ſanctum
euangelium: ꝙ mel ſilueſtre ⁊ locuſtas ede
bat. ¶ Si ei qui in te peccat: qui tibi de/
trahit aut maledicit. vel ī aliquo ledit nō
potes ignoſcere: veniant ad memo/
riam quanta ⁊ qualia paſſus ſit pro te chri
ſtus. ¶ Pro te enim homo factus eſt mor
talis ⁊ paſſibilis: qui erat immortalis ⁊ im
paſſibilis: aſſumpſit pro te carnem ex vir
gine in qua pateretur ⁊ moreret. ¶ Pro

te quoqꝫ fuit flagellatus: alapis ceſus.
ſputis linitus: ſpinis coronatus: ad extre-
mum etiam crucifixus. Pro te enīꝫ hec
omīa ſuſtinuit chriſtus: vt te a diaboli po
teſtate liberaret. Pendens vero in cruce
quid dicebat? Pater ignoſce illis: quia ne
ſciunt quid faciūt. Jlle igitur qui ſine pec
cato occidebatur pro ſuis īimicis orabat:
⁊ tu ſi aliquam moleſtiam pateris ab ali
quo non potes dimittere? Credo quoqꝫ
ſi iſta que dico ſubtiliter cogitare volue-
ris: omnibꝰ in te peccātibus toto ex corde
facile dimittere poteris. Hec meditan
do. hec mente diſcutiendo. poteris irā vin
cere: poteris omnes diligere: poteris do-
mini implere preceptum. Diligite inimi
cos veſtros: benefacite his qui oderunt
vos: ⁊ orate pro perſequentibus ⁊ calūni-
antibus vos. Si tibi venit voluntas va
gandi: recole ꝙ iam mortuus es: ꝙ cruci
fixus es. Nunquid crucifixo homini ve
nit voluntas vagandi? Non. quia nihil co
gitat niſi de morte ſua. Et tu iam mortu
us es huic mundo: vide ne aut tu illi: nec il
le tibi reuiuiſcat. Dic potius cum apoſto
lo paulo. Mihi mūdus crucifixus ē ⁊ ego
mundo. Hec vero cogitando poteris vin
cere vagationē. Audi quid ipſe apoſtolus
de pugna vitioꝝ aduerſus virtutes doce
at. Si autē ſpiritu facta carnis mortifica-
ueritis: viuetis. Tu ꝗ̊ ſi vis viuere cū xp̄o
mortifica per virtutes omnia vitia: ꝑ cari
tatē mortifica odiū: per gaudiū ſpiritale
occide triſtitiā: per pacem extingue diſſen
ſionem: per patientiam mortifica impatiē
tiam. per bonitateꝫ occide malitiam: per
manſuetudinem extingue ferocitatē: per
continentiam mortifica intemperantiam.
per caſtitatem occide impudentiam. Si
iſto modo actus carnis mortificare cura-
ueris: ſine dubio perenni leticia cuꝫ angelis
ī celo frueris. ¶ De ſtudio legēdi. ¶ C. xiii.

¶ Nō eſt in his diu immo

randuꝫ: quia tranſmitto caritatem tuam
ad latiſſimum campum diuinarū ſcriptu-
rarum: vt quod hic tibi deeſſe cernis: ibi
ſolerter perquiras. Quapropter oro dile
ctionem tuam: vt ſtudium ſemper in te
creſcat legendi. Nullus enim puto po-
teſt perfecte dei noſcere precepta: niſi qui
legendi continuum habet ſtudium. Quia
quanto quiſqꝫ in diuinis ſcripturis aſſidu
us fuerit: tanto ex eis maiorē itelligentiā
capit: ſicut terra que quanto magis extol
litur: tanto amplius fructificat. Nam
ꝙuis homo tardum ſenſum habeat: aliqḋ
tamen diſcere poterit. ex ſcripture myſte-
rijs: ſi habuerit aſſiduitateꝫ legendi: ſicut
ſcriptum eſt in euangelio. Qui enim ha
bet: dabitur illi: ⁊ qui non habet etiam qḋ
videtur habere: auferetur ab eo: id ē qui
habet ſtudium legendi: dabitur etiam illi
intelligendi facultas: ⁊ qui legendi ſtudi-
um non habet: etiam hoc quod videtur
habere: id eſt quod naturaliter bonum in
telligit. propter ignauiam eius aufere-
tur ei. Et ſicut ille qui tardus eſt ad intel
ligendum: pro ſua bona intelligentia reci
piet gloriam: ita ille qui talentum ſibi da-
tum negligit condennabitur. Quapro
pter ammoneo caritatem tuam vt ſtudi
um habeas legendi: qꝛ hominis profectꝰ
ex lectione procedit. Que neſcimus ex
lectione diſcimus. Dicit enim Jſidorus
ꝙ ī orationibus mundamur: lectionibus
inſtruimur vtrunqꝫ bonum: eſt. ſi liceat: ſi
non liceat melius eſt orare ꝙ̄ legere. Qui
vult cum deo ſemper eſſe: frequenter de
bet orare: frequēter ⁊ legere. Nam cū
oramus ipſi cum deo loquimur. Cum ve
ro legimus deus nobiſcum loquitur. Si
hec ita ſunt o dilectiſſime frater: neceſſe
eſt tibi orandi legendiqꝫ ſtudium habere.
Lectio cognitionem dei amminiſtrat: le-
ctio tenebras ignorantie fugat: lectio ſci
entiam homini cōfert: lectionis ſtudio dei
preceptum eiuſqꝫ ſacramenta occulta di
ſcere ſolemus: lectionis ſtudio dei omniū
virtutum amor nutritur. Per lectionē
potes cognoſcere qualis ſit beatitudo.
qualis gloria: qualis ſit claritas que per-
mittitur ſanctis electiſqꝫ omnibus. Per
lectionem potes cognoſcere qualis ſit pe

na: q̄lis luct⁹. q̄lis flet⁹ iminet malis ꝛ iniuſtis atq; impijs hoīb⁹. Per lectionē cognoſcere vales quid audituri ſint boni ꝛ mali in die iudicij. malis eniȝ a domino dicetur. ite in ignem eternum qui preparatus eſt diabolo et angelis eius. Bonis vero dicetur. venite benedicti patris mei percipite regnum quod vobis paratuȝ eſt ab origine mundi. Hec enim omnia lectione diſcimus. Lectio enim manifeſtat. quomodo proſpera quomodo aduerſa tolerare debeas. Quapropter ſubiungendum ē hic aliquid quod legi de patrum exēplis qui infirmitates vel omnia aduerſa pro xp̄i amore tolerare ſtuduerunt. vt tua caritas hoc legens. hoc legenti comendans illos viribus totis imitari ſtudeas.

Ammonitio de aduerſitate toleranda ꝛ infirmitate amāda. Ca. xiiii.

Hortor igitur vt ſi vel infirmitas vel alia contrarietas tibi acciderit quatenus perfecte valeas ſcire qualiter tribulationes omneſq; infirmitates tolerare debeas. lectioni eſto deditus ibi enim inuenies ſcriptū. ego quos amo arguo et caſtigo. Si quos dominus amat argui ꝛ caſtigari ab illo. Qualiscunq; infirmitas tibi euenerit gratanti animo ſuſcipe illam. Uolo tibi vnam rem de hyſtoria tripertita narrare: quaȝ volo vt legas ꝛ memorie commendes. Fuit beniamin ſenior. qui valde clarus habebatur dono dei ditat⁹: vt ſine medicamine tactu manus aut olei. facta oratione ſanaret egrotum. Hic fertur incidiſſe in idropicam paſſionem ꝛ tantum eius corp⁹ intumuiſſe vt non poſſet p ianuam cellule ī qua habitabat efferri: niſi ianue cuȝ tabulis ante poſitis ſublate eſſent. Is ergo paſſionis ſue tempore pene octo mēſes ſibi ante mortem in cella latiſſima ſedens. curabat ſolenniter egrotantes: non grauiter ferens quomodo ſue egritudini non pdeſſet: ſed etiam ſe videntes conſolabatur ꝛ deprecabatur vt rogarent deū pro anima eius ꝛ de corpore non curarent: quia dum ſanus inquit eſſem nihil profuit mihi. Hunc beniamin imitari ſtude o ſanctiſſime fr̄ ꝛ in oīb⁹ infirmitatib⁹ tuis dn̄o ſēp̄ gr̄as referas. Audiat etiā dilectio tua de beato ſtephano monacho qualiter ī infirmitate ſua domino gratias agere ſtuduit. Stephanus autem habitauit iuxta mare occeanum: perfecta degens et integra cōtinentia. Qui circa ſexagita annos probatiſſimus monachus fuit: et antonio magno notiſſimus. Fuit itaq; manſuetus et ſapiens locutione ſuauis et vtilis triſtantium conſolabatur animos: et ad alacritatē reuocabat. ſcilicet neceſſaria tribulatio proueniret. Talis erat in cladibus proprijs Deniq; cum infirmitate in curabili capt⁹ eēt ꝛ medici putrida mēbra eius abſcidiſſent: ille cum operabatur manibus palmarūȝ plectens folia: et preſentibus ſuadenſ vt de rebus huiuſmodi non dolerent nec aliud cogitarent niſi de bono fine. Deus ī quit cūcta que facit vtilia ſunt. Ego autē noui q̄ȝ huiuſmōi paſſiones pro peccatis eueniunt. ꝛ melius eſt hic pēas ſoluere: q̄ȝ poſt mortem perpetua ſupplicia ſuſtinere. Stude ergo et tu ſimiliter dicere: quando tibi infirmitas vel alia contrarietas venit. Conſiderare quoq; ſūmopere debemus ſi illi q ſcī et iuſti fuerūt domino pro infirmitate gratias referebant: quanto magis nos q peccatores ſum⁹. ꝛ īfirmitates ꝛ tribulatiōes amare debemus: p̄ſertim cum ap̄lus dicat. q per multas tribulationes oportet nos intrare ī regnū dei. Si igit̄ p multas tribulationes cū grarū actiōe tolerāde ſunt tribulationes: q̄ten⁹ heredes regni celeſtis effici mereamur. Peccator enī qui in hoc mūdo flagellari nō meret: in inferno torquebit. Optandū eſt nobis o frater: vt in hac duȝ viuim⁹ vita tribulationes ꝛ īfirmitates p xp̄i amore: ꝛ p remiſſione peccatoꝝ libenti aīo ſuſtineam⁹. Scire nāq; deb; dilectio tua: q̄bus modis deus hominē flagellat. Primo modo flagellat ad pbationē: ſicut fla

gellatus eſt beatꝰ Job: ⁊ Thobias qui ꝓ/
bati ſunt: vt eſſent flagellati ⁊ manifeſta/
ti alijs ob cām exēpli imitandi: vt eorum
cognoſcentes patientiā illos immitari ſtu/
deamꝰ. Secundo modo deꝰ hoīes flagel/
lat ne ſe extollant ī ſupbiā. vel in ſecurita
te ponant: qđ ad ſcōs ſpecialiter ꝑtinet: ſi/
cut đ ſeipō aplꝰs dicit: ne magnitudo re
uelationū extollat me: datꝰ ē mihi ſtimulꝰ
carnis mee angl's ſathane vt me colaphi
cet: q̄ poſt q̄ȝ cognouit ꝙ ſalubre fuiſſet il/
lud flagellum: dixit. Libent̄ g̊ gloriabor ī
infirmitatibꝰ meis: vt inhitet ī me xtꝰ xp̄i.
Tertio modo hominez flagellat propter
peccata: ſicut paraliticū cui dixit. remittū
tur tibi peccata: deinde ſubiunxit: tolle le
ctum tuum ⁊ vade in domum tuam. Per
hoc vero ꝙ illi prius peccata dimiſit. ⁊ de
inde ab īfirmitate curauit apertiſſime mō
ſtratur ꝙ ei infirmitas ꝓpt̄ peccata eue
nerit. Quarto modo deus hominē flagel
lat: vt ſua virtus vel ſanctorum ſuorū me
ritum demonſtret: ſicut de ceco nato dn̄s
in euangelio dicit: neqꝫ hic peccauit neqꝫ
parētes eius vt cecus naſceretur: ſed vt
clarificetur filius dei per eum. His ver/
bis aperte declarat ꝙ ideo cecus natus
fuerit: vt ab eo illumiātus virtus diuini/
tatis demonſtraretur. Quinto modo deꝰ
hominem flagellat. vt hic incipiat flagel
la ſuſtinere: que poſtmodum ſine fine ſu/
ſtinebit. Quod ſolummodo ad malos per
tinet: ſicut antiochus et herodes hic ichoa
uerunt pati: quod poſtmodū in iferno paſ
ſuri erant: de his ſcriptū eſt. Duplici cōtri
tione contere eos: ideſt in preſenti et in fu
turo. His quinqꝫ modis dn̄s hoīem fla/
gellat. idcirco icognitū eſt vt vnuſqſqꝫ fla
gellatus timeat et emendet flendo quod
fecit: quatenus flagellum ad profectum ei
eueniat. Ammonenda eſt ergo beatitudo
tua: vt et hos quinqꝫ modos quibus deꝰ
hominez flagellat memoriter diſcas: qua
tenus in omni infirmitate vel tribulatiōe
ante mentis oculos illos habeas. In his
nāqꝫ meditando: flagellum domini gratā
ti animo tollerabis. Firmiter enim debe
mus credere: ꝙ nullum peccatum ſine vi
dicta relinqt̄. Aut. n. hic ꝑ penitētiā vnuſ
qſqꝫ peccatū ſuū đlet: aut dn̄s pie ꝑ flagel
lū ſuū purgat: aut poſt mortē igne purga
torio purgabitur. Que ſi. his modis pecca/
tum hoīs non fuerit deletum: poſt hāc vi
taȝ in ignē deſcēdet eternum. Hec ho au/
diens nequaq̄ȝ de tua debes deſꝑare ſalu
te: nequaq̄ȝ cum deſperatione dicere mul
ta ſunt mala mea ⁊ īnumerabilia peccata
mea. Scito pro certo. nullus tantum po
teſt peccare: quantum domini pietas va
let dimittere. Tantum enim eſt ſi penite
at peccans: ſi ad illum ſe conuertere ſtu
deat. Et qꝛ ſermo ſe intulit de venia pec
catorum ſperanda. volo factum theodoſij
imperatoris tibi ad memoriam reducere:
per quod et ad ſperandam peccatoruȝ ve
niam mens tua ſubleuetur: et ad lacrima
rum fluenta proferenda cor tuuȝ compū
gatur. Cur deſperabit aliquis peccator
de venia. ſi ad dominum ex toto corde cō
uertatur: cum ſupradictꝰ imperator ſeptē
milia hominum occidens. lamentando et
ſe reum agnoſcendo: vēiā īfra paucos di
es potuit promereri. Ut igitur manifeſtiſ
ſime cognoſcere poſſit ſanctitas tua: quo
modo geſta ſunt cur videlicet ſeptem mi
lia hominum occiderit et qua ſe occaſiōe
reuȝ agnouerit: quomodo ſe humiliauerit
et quomodo veniā ꝓmeruerit: verba hy
ſtorie tripartite hic per ordinem ſunt inſe
renda: per que verba. in multis proficere
domino adiuuāte poteris virtutibꝰ. Pri
mum in ſperanda venia peccatoruȝ. quia
tantorum hominum ſanguine reus exi/
ſtens: facile veniam impetrauit. Deinde ī
humilitate. qꝛ cum imperator eſſet. ꝑ pre/
dicationem beati Ambroſij tantum ſe hu
miliauit: vt omnibus peccatoribus ſe in
feriorem eſſe cognoſceret. Deinde in la
chrymis. quia cum eccleſiam intrauit: pa
uimentum ipſius eccleſie lachrymis riga/
uit. Uolo igitur vt hoc tue caritati nō ſit
incognitum: ꝙ nemo ſimul in ſe omnia va
let extinguere vitia. Nam dum quiſpiā
paſſionem libidinis effugerit: in auaritiā

incurrit. Et cum de auaritia declinauerit:
inuidie fouea illi preparatur. Et ſi inuidi/
am vicerit: mox vitiuz furoris ⁊ alios plu
rimos laqueos ponit ei inimicus: per quoſ
capere euz poſſit incautuz. Non itaque fa
cile eſt vitare hominibus vniuerſas inſidi/
as hoſtis: ſed mens diuino ſolatio vigilās
diuina protectiōe adiuta: argumēta ⁊ ma
chinamēta omnia antiqui hoſtis deſtruit.

¶ De venia peccatoꝝ ſpanda. ¶ Ca. xv.

Theodoſius namqꝫ
imperator habuit paſſionem furo
ris: ſed iuſto furori immenſaz credulitatez
permiſcuit. Quobrem pro tua vtilitate. id
eſt in ſupradictis virtutibus ex eius lectio
ne proficias: narrare neceſſe eſt. Theſſalo
nica ciuitas eſt grandis ⁊ populoſa. In qua
cum orta eſſet ſeditio: quidam ex iudicibꝰ
eius lapidati ſunt atque tracti. Hinc indi/
gnatus theodoſius iracundie non refrena
uit infirmitatem: ſꝫ iuſſit iniuſtos gladios
ſuper omnes euaginari: ⁊ vna cum nocen
tibus innocentes interimi. Septem ⁊ enī
milia hominum ſicut fertur occiſa ſunt: nō
precedenti iuditio ſed tanqꝫ ī meſſe omnes
ſimul inciſi ſunt. ¶ Huiuſmodi cladez valde
plenā gemitibuſ. audiuit beatus ambroſiꝰ
⁊ cum princeps mediolanum veniſſet. ⁊ ſo
lenniter in ſacrum templum voluiſſet in/
trare: occurrit foris ad ianuas beatus am/
broſius: ⁊ ingredientem his ſermonibus a
templi ingreſſu prohibuit. Neſcis impera
tor ſcelus perpetrate iracundie. neſcis a te
quanta magnitudo peccati ſit facta: nec pꝰ
cauſam tanti furoris: mens tua molem pre
ſumptionis agnoſcit. Si forte recognitio/
nem peccati. prohibet poteſtas imperii: de
cet tamen vt vincat ratio poteſtatem. Sci
enda quippe natura eſt. ⁊ eius mortalitas
atque reſolutio. ⁊ puluis progenitorum ex
quo facti atque in quem redigendi ſumus:
⁊ non flore purpureo confidentez infirmi
tatem operti corporis ignorare coequalez
hominum. Non eſt confidendum in purpu
ra: ſed magis conſideranda eſt conditionis
equalitas. Princeps es o imperator ⁊ con
ſeruorum: vnus eſt enim dominus omniuz
rex omnium ⁊ creator. Quibus igitur ocu
lis immundis aſpicies tēplum domini: qui
bus calcabis pedibus ſanctuz illius paui/
mentum: Quomodo manus extendes: de
quibus ſanguis innocens adhuc diſtillat:
quō huiuſmodi manibꝰ ſuſcipies ſanctum
domini corpus: Qua preſūptione ori tuo
porriges poculum ſanguinis domini preci
oſi: dum furore ſermonum tantus ſanguis
ſit iniuſte effuſus: Recede igitur recede:
ne ſecundo peccato priorem nequitiam au
gere contendas. Suſcipe vinculum quo te
omniuz dominus nunc ligauit: eſt eniz me
dicina maxime ſanitatis. His ergo ſermo
nibus imperator obediens. erat enim diui
nis eruditionibus enutritus. ⁊ aperte ſciēs
que ſunt propria ſacerdotum ⁊ que reguz:
gemēs ⁊ defiens ad regalia remeauit. Cū
que octo menſium continua tranſiſſent tē/
pora: appropinquauit natiuitatis ſaluato/
ris noſtri feſtiuitas. Imperator autem la/
mentationibus aſſiduis in palatio reſidēs:
continuas lacbrymas inceſſabiliter expen
debat. Ingreſſus autem rufinus tunc cu/
rie magiſter ⁊ ſingularem fiduciā habens
apud principem: ⁊ videns eum in lamenta
tione proſtratum: acceſſit vt lachrymaruz
cauſas inquireret. At ille amariſſime inge
miſcens ⁊ vehementius lacbrymas fundēs:
tu inquit rufine ludis ⁊ mea mala nō ſētis.
Ego aūt lamētor ⁊ gemo calamitatē meā
quia ſeruis quidez ⁊ mendicantibus aper
ta ſunt templa dei: ⁊ propriam domum in/
gredientes decenter exorant: mihi vero ī
greſſus ad ea non eſt. inſuper etiā celi ſunt
clauſi. Hec dicens: verba ſingula ſingul/
tibus interrumpebat. Rufinus vero. cur
ro inquit ſi tibi placet ⁊ pontifici precibus
perſuadeo: vt ſoluat vinculum quo te li/
gauit: ait īperator. ¶ Non ſuadebis ambro
ſio. Noui enim decretum illius eſſe iuſtuz
neque enim reuerebitur imperialez poten
tiam: vt legem poſſit preuaricari diuinam
Cunque rufinus verbis plurimis vtere/
tur: ⁊ promittens ambroſium eſſe flecten/
dum: imperator eum pergere cum feſtina

tione precepit. Ipſe vero ſpe data paulu/
lum poſt eſt ſecutus. credens rufini promiſ
ſionibus. Porro vir mirandus ambroſius
mox vt vidit rufinum: ait. Impudentiam
canum imitatus es o rufine. tãte videlicet
ne eis auctor exiſtens pudorem ex fronte
detergens nec erubeſcens metuis contra
diuinaꝫ imagineꝫ latrare. Cũque rufinus
ſupplicaret. ⁊ imperatoreꝫ diceret eſſe ven
turum: ſuperno zelo accenſus ambroſius.
ego inquit rufine predico tibi. quoniaꝫ euꝫ
ingredi eccleſiam prohibebo. Si vero im/
perium in tyrannidem mutauerit neceꝫ ⁊
ego libenter ſuſcipio. Hec ⁊ alia plurima
rufinus audiens. nunciauit imperatori vo
tum antiſtitis: monens ne de palatio pro/
cederet. At imperator hec in media iaꝫ pla
tea cognoſcens: pergo inquit. ⁊ iuſtas ĩ fa
cie ſuſcipio contumelias. Cunque ad ſacra
limina perueniſſet. ſanctam quidem baſili
cam non preſumpſit intrare: ſed veniens
ad antiſtiteꝫ. ⁊ inueniens euꝫ ĩ ſalutatorio
reſidenteꝫ. ſupplicabat vt eius vincula ſol
ueret. at ille crudelem dicebat eius preſen
tiam eſſe: ⁊ contra deum veſanire theodo
ſium. eiuſque calcare leges cui imperator
dixit. Nõ inſurgo aduerſus eccleſiaſticas
ſanctiones. neque inique ingredi limina ſa
cra contendo: ſed te ſoluere mea vincula
depoſco vt domini clementiam pro me ex
orare ſtudeas: nec mihi ianuam claudi pre
cipias: quaꝫ dominus noſter cunctis agen
tibus penitentiam aperuit. Tunc ait anti/
ſtes Quam penitentiam oſtendiſti poſt
tantas iniquitates: quibus medicamini/
bus incurabilia vulnera plagaſque cura/
ſti: At imperator tuum inquit opus eſt. ⁊
docere ⁊ medicamina temperare: meum
vero eſt oblata ſuſcipere. Tunc ſanctus
ambroſius dixit. Quoniam furori tuum
iudicium commiſiſti, ⁊ non ratio protulit
ſententiaꝫ: ſed potius iracundia: ſcribe le
gem que decretum furoris euacuet: vt tri
ginta diebus ſẽtẽtiaꝫ necis atque proſcri
ptionis in litteris tantummodo maneat
⁊ iudiciuꝫ ratiõis expectet. Quibus tran
ſactis diebus. ira videlicet iam ceſſante.
ratio cauſaꝫ iudicãs: apud ſemetipſã que
cognouerit ſub veritate diſponat. In his
eniꝫ diebus agnoſcetur: ſi iuſta ſit ſẽtentia
quaꝫ protuleris an iniuſta. Si iuſta fuerit
permaneat: ſi autem iniuſta: deſtruatur.
numerus vero triginta dierum ad hec ex
aminanda ſufficit: hanc ammonitionem ĩ/
perator libenti animo ſuſcipiens. ⁊ optimã
eſſe confidens: legẽ conſcribi repentẽ pre
cepit: ⁊ propriis manibus litteras confir/
mauit. Quo facto vinculum eius abſol
uit ambroſius. Que lex hactenus obſerua
tur. In tali namque tenore facta fuit illa
deſcriptio. vt ſi quos imperator morti dã
naſſet: vſque ad triginta dies ſeruarentur
illeſi. quos ira regis vindicaret ſeuerius: ⁊
eorum ſententia eſſet ſuſpenſa: quatenus
ĩ ſpacio triginta dieruꝫ ira quieſcente pro
baſſet. vtrum iudicaſſet iuſtum an iniuſtũ
⁊ qđ iuſtum probaſſet facere ſtuduiſſet.
Sic itaque ſacratiſſimus imperator ingre
di limina preſumens non ſtans domino ſup
plicauit neque genuflexo: ſed pronus ĩ pa
uimento iacens. dauiticam vocem procla
mauit. Adheſit pauimento anima mea: vi
uifica me domine ſecundum verbum tu/
um. Manibus autem capillos euellens:
frontemque percutiens. ⁊ pauimentuꝫ la/
chrymarum guttis aſpergens: veniam im
petrare poſcebat. Cumque tempus acce/
deret: quo munus ad altare ſolebat offer/
re: ſurgens cuꝫ lachrymis eſt ingreſſus.
Cum autem obtuliſſet ſicut ſolitus erat in
cancella ſtetit. Rurſus autem ambroſius
non quieuit: ſed differentiam locorum edo
cuit: ⁊ primo quidem queſiuit quid ibideꝫ
expectaret. Imperatore autem dicente. ſu
ſtinere ſe ſacrorum miſteriorum perceptio
nem: Per archidyaconum remandauit.
O ĩperator ĩteriora loca tãtũ ſacerdotibꝰ
collata ſũt: q̃ ceteris nec ĩgredi nec ɔtige
re fas ẽ. Egredere igit̃ ⁊ hãc expectationẽ
cuꝫ ceteris habe cõmunem. Purpura nã/
qꝫ ĩperatores: nõ ſacerdotes facit. Tũc fi/
deliſſimus ĩperator etiã hãc traditionẽ ani

mo gratāti ſuſcipiēs remādauit dicēs. Nō
audacie cauſa ītra cācellos māſi:ſed ī cō/
ſtātinopolitano hāc ꝯſuetudinē eſſe cogno
ui. Unde ago gratias pro huiuſmodi medi
cina. Tali ergo ⁊ tāta ꝟtute:⁊ preſul ⁊ īpe/
rator clarebāt. Ego nāqꝫ virtuſqꝫ opꝰ am
miror illius fiduciā:huius aūt obedientiā:
id eſt fiduciā ſacerdotis:⁊ obediētiā regis.
Illius zeli feruorē:huius fidei puritatē:id
eſt feruorē zeli ī ſacerdote:fidei puritatē ī
rege. Igitur eximiū eſt opus iā nūc narra
tum:quod te poteſt exercitare. O ſanctiſſi
me frater:⁊ deo dicate ī cuſtodia multarū
virtutū. Hec enī theodoſij chriſtianiſſimi
principis. ⁊ beati ambroſii ſanctiſſimi pōti
ficis ꝯtētio ſanctū prouocat hominem ad
ſperādā veniā peccatoꝝ:ob quā maxime
cauſā hāc ſanctā ꝯtētionē tibi ſcribere ſtu
dui. Prouocat etiā duꝝ ⁊ lapideū cor ad
lachrymas proferēdas:īcitat ⁊ ad zeli fer/
uorē. Deprecor vero dilectionē tuā vt hūc
actū. hāc ſanctiſſimā penitētiā piiſſimi pri/
cipis:⁊ zelum ſanctiſſimi pōtificis crebro
legas:quia magnus animi profectus ī ea
latet. Si itaqꝫ ea que tue ſanctitati ſcripſi
prudētiſſime frater ꝑficere potueris opa
id eſt. ſi profuſa a te oīa vicia protuleris:⁊
que ī ammonitōe narrātur bona cuſtodire
volueris:ſcito quod nō tuis viribus hoc
facias:ſed illo inſpirante ⁊ adiuuāte: qui
dicit in euangelio: ſine me nihil poteſtis fa
cere. Non ſolum facere:ſed nec cogitare
quidem aliquid boni valemus:niſi illo ope
rante:illo donante: a quo omne bonum
procedit. Audi quoque attente. quid domi
nus de hac cauſa per hieremiam prophe/
tam dicit. Non glorietur ſapiens in ſapiē/
tia ſua: Non glorietur fortis in fortitudi/
ne ſua:⁊ non glorietur diues in diuitiis ſu
is:ſed glorietur in hoc: qui gloriatur:ſcire
⁊ intelligere ⁊ noſſe me. Per hec enim ver
ba omnino aufertur ſuperbia:quia ſapien/
tia ⁊ fortitudo ⁊ omnes opes reputantur
in nihilum:⁊ iſta eſt gloriatio. vt ſciat ⁊ in/
telligat:quod ipſe ſit dominus qui fecit mi
ſericordiam ⁊ iudicium ⁊ iuſtitiam in terra

Ex iſto quoque loco ſumpſit apoſtolus
Paulus illud exemplum quod corinthiis
ſcripſit dicens. Fratres qui gloriatur in
domino glorietur. Ubi ſunt illi:qui dicunt
hominem proprio arbitrio regi: Ubi ſunt
illi:qui dicunt quod a nobis bonum inchoa
re poſſimus. Nequaqꝫ illis credere debe/
mus:quia nec cogitare:quanto minus per
ficere valemus bonum:niſi ipſo domino
adiuuāte. Ergo ſi domini gratia largiēte:
bonū opꝰ ꝑegeris:et ea q̄ beatitudini tue
ſcripſi cuncta perfeceris:nō tuis viribꝰ nō
tuis meritis deputa:ſed illi qui ī te opera
tur:et velle:et dat ꝑficere pro bona volū/
tate:cui eſt honor poteſtas et imperiū per
infinita ſecula ſeculorum. Amen. De/
lectione: Capitulum. xvi.

Sanctarū lectio ſcri

pturaruꝫ:diuine eſt cognitio beatitudinis
In his enim quaſi in quodam ſpeculo ho/
mo ſeipſum conſiderare poteſt:qualis ſit
vel quo tendat: Lectio aſſidua purificat
animā:timorem incutit gehenne:⁊ ad gau
dia eterna cor inſtigat legentis: Geminum
confert donum lectio ſanctarum ſcriptura
rum:ſiue quia intellectum mentis erudit
ſeu qꝛ a mundi vanitatibus abſtractum ho
minē ad amorem dei perducit:labor hone
ſtus eſt lectionis:et multum ad emendati/
onem anime proficit: Sicut enim ex car/
nalibus eſcis alitur caro:ita ex diuinis elo
quiis homo interior nutritur et paſcitur:
Q̄ dulcia faucibus meis: inquit pſalmi/
ſta. eloquia tua domine:ſuper mel et fauū
ori meo: Sed ille beatiſſimus eſt:qui diui
nas ſcripturas legens. verba vertit in opa:
Omnis plane ſcriptura ſancta:ad no/
ſtram ſalutem ſcripta eſt: vt proficiamus ī
veritate ⁊ cognitione: Sepius cecus offē
dit qꝫ videns: Sic ignorans legem dei: ſe/
piꝰ ignorāter peccat qꝫ ille qui ſcit: Sicut
cecus ſine ductore: ſic homo ſine docto/
re: viam rectam vix graditur. Uaca
lectioni: Uaca meditationi ſcriptura/
rum:vaca in lege dei: Habeto in diuinis

litteris frequẽtiã: aſſiduitatis legẽdi ſit ti-
bi frequẽs lectio. Lectõe ſẽſus ⁊ ĩtellect⁹
auget. Lectio eniz docet qd caueas: oſtẽ-
dit qđ timeas. Multũ ꝓficies ſi legis: ſi fa
cis tamẽ q̃ legis.

De pace. capitulũ. xvii.

Saluator noſter ad
patrẽ rediẽs: ſpeciale mun⁹ diſci
pulis dedit: vnitatis ⁊ pacis ꝑcepta dicẽs.
Pacẽ meã do vobis: pacẽ relinquo vobis.
In pace vos dimiſi: in pace vos inueniam.
Proficiſcens voluit dare: qđ rediẽs deſi-
derabat ĩ oib⁹ ĩuenire. Cuius pacis orna-
mẽta: mirabiliter alio loco oſtẽdit dicẽs.
Beati pacifici: qm̃ filii dei vocabũtur. Ẽn
filius dei ĩcipit vocari: q̧ pacificus eſſe iã
cepit. Nõ vult fili⁹ dei dici: qui pacẽ no-
luerit amplecti. Negat ſibi patrẽ deũ: qui
pacificus eſſe cõtẽnit. Sed pax hec: cũ bo-
nis ⁊ dei ꝑcepta ſeruãtibus cuſtodiẽda ẽ:
nõ cũ iniq̧s ⁊ ſceleratis q̧ pacẽ inter ſe ha-
bẽt ĩ peccatis ſuis. Pax xp̃i ad ſalutẽ ꝓfi
cit ſempiternã: pax que ĩ diabolo eſt ad ꝑ
petuã ꝑueniet ꝑditionez. Pax cuz bonis:
⁊ bellum cum viciis ſemper habendum eſt.
Mala quidem hominum impiorum odio
habenda ſunt: non homines ipſi q̃uis ma-
li ſint: quia creatura dei ſunt. Pax vero q̃
in bonis eſt: concordiam fratrum ⁊ carita-
tem proximorum copulat. Pax ſpiritum
dei ſpecialius promeretur: pax dilectio-
nis mater eſt. Pax indicium eſt ſanctita-
tis: de qua dominus per prophetam ait.
Pacem ⁊ veritatem diligite. Pax plebis
ſanitas: gloria ſacerdotis: patrie leticia: et
terror hoſtium ſiue viſibilium ſiue inuiſi-
bilium. Omnibus viribus pax eſt cuſto
dienda: quia ſemper in deo manet: que in
pace ſancta manet cũ ſanctis dei. Sacer
dotis eſt in pace populum ammonere: qđ
debeat agere: populi eſt ĩ humilitate audi
re: quid moneãt ſacerdotes. Quicquid nõ
licet: paſtoris eſt ne fiat: ꝓhibere: ⁊ plebis
obedire ne faciat.

Epiſtola ſancti macha rii ad monachos. Capitulum. xviii.

In primis quidem.
ſi ceperit homo ſemetipſum agnoſcere cur
creatus ſit: ſi queſierit factorem ſuum de-
um: et penitere de his voluerit que com-
miſit in tempore negligentie ſue: ſic demũ
benignus deus dat illi triſtitiam pro pec-
catis: et poſtea per ſuam benignitatez dat
illi afflictionez corporis: in ieiuniis in vigi
liis et orationum inſtantia. et contemptu
mundi: et libens illatas iniurias ſufferat: ⁊
odio habet omne refrigerium corporale:
et diligit planctum magiſq̃ riſum. Poſt
hec tribuet illi deſiderium et fletũ et humi
liationem cordis et humilitatem: vt trabẽ
oculi ſui conſideret: non alterius feſtucam
nitatur auferre: et dicat ſemper. quoniaz
iniquitatem meam ego cognoſco: et deli-
ctum meum contra me eſt ſemper. Sem-
per exitus ſui memor ſit. et quomodo in
cõſpectu dei occurſurus ſit: et iudicia et pe
nas deſcribat in conſpectu mentis ſue nec
non etiam merita et honores que danda
ſunt ſanctis. Si autem cognouerit quia
cor ipſius firmatum eſt in timore domini:
et non dimittit locum ſuum. ſed fortiter re
ſiſtit aduerſario ſuo: ille perfectus mona-
chus et miles chriſti vocatur. Ut enim cuz
multo nauis vndarum ictu obruitur: ſic
multa poſſidens monachus non ſaluatur.
Nihil poſſidens monachus quaſi aquila
ad excelſa peruolat. Tunc deſcendit ad
eſcas: quando compellit neceſſitas. Pru-
dens monachus: non adulabitur propter
voluptatem ventris diuitibus. Nihil poſ
ſidens monachus velut curſor leuis ſaga-
cius peruenit ad brauium. Qui vult cum
deo ſemper eſſe: debet frequenter orare ⁊
frequenter legere. Nam cum oramus ipſi
cũ deo loquimur: cum vero legimus. deus
nobiſcũ loquitur. Orationibus aũt mũda
mur: lectionibus ĩſtruimur. Utrũq3 bonũ
eſt: ſi liceat: meli⁹ eſt eniz cõferre q̃ legere.
Nõ eni obſcuꝝ ẽ aut dubiũ: cõferẽdo ci-
to cõſpiciet. Quatuor ſunt neceſſaria ĩ ec
cleſia dei: canones diuini: ĩ quib⁹ narrat ⁊
ꝑdicatur vita futura: hyſtoria ĩ quã nar-
rat res geſta: numer⁹ ĩ quo facta futuroꝝ
⁊ ſolennitates diuine enumerãt: ĝmati

ca i q̄ ſcietia vboꝝ itelligiṫ; Nemo renunciatur⁹ ſeculo bene pōt videre. q̄d ꝯtēpſit ut videret; Quicqd i ſūpt⁹ ō tuo tuleris plucro deputa; Antiquū dictū eſt auaro tā deeſt q̄d habet. q̄ q̄d nō habet: credēti tot⁹ mūdus diuitiaꝝ. ifidelis aūt obolo i diget; Sic viuam⁹. q̄ſi nihil habētes: ꝛ oīa poſſidētes; Uict⁹ ꝛ veſtitus: diuitie xp̄ia noꝝ ſūt. Si habes i poteſtatē rē tuā vēde ſi nō habes pͥice; Tollēti tunicā ꝛ palliuꝫ relinquēdū ē; Niſi tu ſemp craſtinans. ꝛ i diē de die trahēs. caute ꝛ pedetentim poſſeſſiūculas vēdideris: nō habet xp̄s unde alat paupes ſuos; Qui totū ſe dedit: totū obtulit; Apl̄i naui ꝛ rete tantū reliquerūt vidua duo era miſit i gazophilatiū. ꝛ p̄fertur creſi diuitijs. Facile cōtennit oīa q ſe per cogitat ſe eſſe moriturū. Ecce duo viri ſteterunt. In matheo vnus angelus. in marco adoleſcēs. i ioāne duo āgeli. In luca duo uiri dicūtur ideſt mlta itinera mulieꝝ. ꝛ diuerſe ſūt viſiones. vel vnū ꝛ vna viſio. ꝛ diſſimiles ſūt narratōes euāgeliſtarū lintheamina ſola poſita oſtēdit. q̄d nō indigent corpora veſtimēto poſt reſurrectionē; Secū mirans id ē q reliquit lintheamina tranſitus in xp̄o reſurrectio vita eterna: Prima eſt cogitare de dn̄o vt deſideremus. Secunda de paſſione vt ſuſtineamur. Tertia de hora tranſitus vt ſim⁹ parati. Quarta de die iuditii. vt ratōnē reddamus. Quinta de iferno vt timeam⁹. ſexta de vita eterna vt deſiderem⁹. Trib⁹ modis diabolus ſecuritatē i mentē hominis imittit. Primū ſuggerit hoi. vt non faciat cōfeſſionē: quia iuuenis ē. Secundo dicit qꝛ alij grauius peccauerunt q̄ tu: ꝛ diu vixerunt. Tertio dicit tu pecca: qꝛ magna ē clementia ꝛ miſericordia dei: indulgebit tibi peccata tua: ꝛ p hanc ſecuritatē ducit eum in infernum. Diuerſas medicinas anime deus oſtendere dignatus eſt Alius per elemoſinam: alter per obſequiū alius per hoſpitalitatem: alter per ieiuniū ꝛ vigilias: alius per continentiam: alius p caſtitatem: alter per benignitatem: alius per obedientiam: Alter per humilitatem: alter per patientiā. Alii datur per ſpiritū ſermo ſapiētie. alij ſermo ſcientie: alii prophetia: alii genera linguaꝝ: alij dona ſanitatum: alij diſcretio ſpirituū. Omnia opatur vnus atq̄ idem ſpiritus diuidens ſingulis pro vt vult. In pſalmis itaq̄ inuenies. Si intenta mente perſcruteris. dominici verbi incarnationem: paſſionemq̄ ꝛ reſurrectionem atq̄ aſcenſionem. In pſalmis inuenies tam intimam orationem ſi intenta mente perſpexeris: ſicq̄ non potes vllatenus p te ipſum excogitare. In pſalmis inuenies intimam confeſſionem peccatorum tuorum: ꝛ integram deprecationē diuine atq̄ dominice miſericordie. In pſalmo quoq̄ inuenies omnium rerum que tibi accidunt. Intimam gratiarum actionem: In pſalmo confiteris infirmitatē tuam atq̄ miſericordiam: ꝛ per idipſum miſericordiam dei prouocatis. Omnes enim vertutes in pſalmis iuenies: ſi a deo merueris vt tibi reuelet ſecreta pſalmoꝝ Etiam ſi volueris intima mente exercere te in diuinis laudib⁹ ac preceptis ꝛ mādatis celeſtibus: pſalmum Beati inmaculati decanta. Et licet vſq̄ ad obitum vite tue huius pſalmi virtutem contemplcris atq̄ ſcruteris: nunq̄ vt puto illum perfecte intelligere poteris: in quo nullus verſus eſt. in quo non ſit vel via dei uel lex vl mandatum. ſeu preceptum. vel verba aut iuſtificationes. vel iudicia aut ſermones dei deſcripti. Et ideo non eſt opus vt per diuerſos libros animo diffundaris: in pſalterio ſolo habes materiam legendi vſq̄ ad obitum vite: in quo inuenies prophetas. euangelia. ꝛ apoſtolos: ꝛ omnes libros diuinos ſpiritualiter atq̄ intelligibiliter ex parte tractatos ꝛ deſcriptos. Et priorem atq̄ ſecundum aduentum domini ibi inuenies prophetatum: incarnationem quoque ac paſſionem ꝛ reſurrectionem atque aſcenſionem dominicam. ¶ Et omnem virtutem diuinorum dictorum inuenies in pſalmis: ſi intima mente perſcruteris: et ad medulam intimi intellectus p dei gratiam perueneris. ¶ Camera chriſti

cum homine dei eſt cor rectum ⁊ bonum
Fundamentum ipſius camere eſt fides:
altitudo eius eſt ſpes: latitudo ē caritas lō
gitudo eius eſt perſeuerantia: latera ei⁹
ſunt concordia ⁊ pax: frontes ipſius ſunt
iuſticia ⁊ veritas: pulchritudo eius eſt ex/
emplum bonorum operum: feneſtre ipſi/
us ſunt dicta ſanctorum: pauimentum ei⁹
eſt humilitas cordis: camera eius ſunt bo
ni pontifices interligatio eius eſt vinculū
pacis: tectum eius eſt fidelis diſpenſator:
ſpiſcis eius eſt meditatio celeſtis: Menſa
chriſti in camera ſua eſt bona conuerſatio:
miſterium chriſti in camera ſua eſt bona
memoria: bacinus chriſti bona eſt volun
tas: conticellus chriſti eſt nitor conſcien/
tie. Catedra chriſti eſt ſerenitas mentis:
Sponſa chriſti anima ſancta: camerarie
chriſti virtutes ſpiritales ſunt. Prima ſā
cta caritas dicta eſt: illa regit camerā chri
ſti. Eſt ſancta humilitas. illa eſt theſaura/
ria in camera: eſt ſancta ſapiētia. illa facit
luminaria in camera: eſt ſancta puritas.
illa ſcobat cameram: eſt ſancta bonitas illa
incenſum ponit in cameram: eſt ſancta di
ligentia mentis illa coronat cameram: eſt
ſancta abſtinentia illa parat menſam in
camera: eſt ſancta temperātia. illa miſcet
in camera cum cantilla: ⁊ ipſe cantilus eſt
nitor cōſcientie: eſt ſancta vigilantia. illa
ſeruat cameram dominicam: eſt ſancta pe
nitentia illa facit diſciplinam in camera:
eſt ſancta bona conſcientia. illa eſt porta/
ria i camera. Iſtas totas ſupraſcriptas ip
ſa peperit ⁊ mater earū ē: Eſt ſācta perſe/
uerantia illa nutrix earum eſt: vſq; ad fi/
nem perfectum: Preſtet nobis itaq; do/
minus vt inueniat in nobis talem manſio
nem: qui viuit ⁊ regnat deus In ſecula
ſeculorum Amen.

Impreſſum Venetijs per Octauianum
ſcotū Modoetienſem ſextodecimo ka/
lēdas Martij. M.cccc.lxxxiii. Joanne
Mocenico Inclyto Venetiarum Duce.

Vitaſp

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF